

ОСИГУРАЊИКА

ГОДИНА XLII • БРОЈ 14 • БЕОГРАД, 31. ЈУЛ 2010. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Процена радне
способности
**ПОДНЕТО ОКО
1.200 ЗАХТЕВА**

Наутички туризам
у Србији
**МОЋ БЕРДАПСКОГ
ПЕЈЗАЖА**

ГОВОРНИ АУТОМАТ
0700/017-017
ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА
011/30-60-680
0 – 24h

ДИРЕКТОР:

В. д. Драгана Калиновић

**ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:**

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:

Булевар уметности бр. 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2017-437
факс: 2017-418

**РЕДАКЦИЈА ЗА
ВОЈВОДИНУ:**

Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Ика Митровић,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

ШТАМПА:

Д.О.О. Комазец, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Реч уредника

Последњих месеци јавност у Србији је више пута била непријатно изненађена, па и потресена чињеницом да око нас живи толико људи равнодушних и неосетљивих за невоље других, људи спремних да прескоче несрећника на плочнику или у аутобусу, незаинтересованих посматрача без било какве намере да помогну чак ни када су у питању деца. Окретање главе, гледање свога посла, некад, невероватно звучи, чак и навијачко учествовање у туђој несрећи постало је наша свакодневица. Сећам се трауме своје пријатељице која је причала да се, док је са отвореним преломом ноге лежала на залеђеном тротоару и гледала незаинтересоване пролазнике, осећала као да је нестварна, невидљива. А сећам се и колико ми је био далек и стран савет једног америчког писца који је на страницама свог романа упозоравао да ако сте у невољи не треба да вичете „упомоћ“, него „пожар“ јер је то једини начин да неко на вас обрати пажњу.

Сви смо ми мање или више свесни уршавања многих вредности, од којих су неке

фундаменталне проглашене за застареле и превазиђене. Психолози при сваком оваквом догађају поново објашњавају да су те појаве последица дугогодишње изложености најдраматичнијим садржајима који нису примерени нормалној популацији и кажу да криза и траума доводе и до промене начина размишљања, система вредности, навика и понашања, те у нама полако нестаје емпатија и осетљивост за друге људе. У таквој средини људи који су неинтересно добри, који помажу другима импулсивно, по својој природи, не калкулишући да ли ће им услуга бити враћена и не очекујући ништа заузврат, права су реткост, али, нажалост понекад и предмет подсмеха.

Због тога је један од првих задатака овог друштва, важан исто колико и економски бољитак, ако не и више, промовисање људске доброте и бриге за друге и враћање значаја оним непролазним, вечним вредностима које још само понегде тињају јер – свакоме од нас је потребна нечија људскост.

М. Јовановић

БЕЛЕФ на новом таласу

Београдски летњи фестивал свечано је отворен 16. јула у Коларчевој задужбини, концертном Европског барокног оркестра ЕУБО, и трајаће до 8. августа. Белеф 2010. се одржава под слоганом „На новом таласу“, у духу обележавања 30 година од издавања албума „Пакет аранжман“ и највећег културног удара на просторима бивше Југославије. Од ове године Белеф је, на прагу своје друге деценије постојања, постао члан Асоцијације европских фестивала (ЕФА) што је вишеструко корисно, посебно због велике базе података и контаката са више од 140 европских фестивала, као и због могућности заједничког рада и партнерства и кофинансирања програма. Чланице ове асоцијације, такође, добијају и велику медијску пажњу, а БЕМУС је, поред БЕЛЕФ-а, једини члан ЕФА из Србије.

На овогодишњем Београдском летњем фестивалу наступају све значајне групе које су обележиле нови талас, али и млађи бендови чија је музика настала по угледу на њега. Први пут се одржава и филмски програм „Отворени биоскоп“ у оквиру кога се представљају фестивали кратког метра, алтернативни, ауторски и документарни филм из региона. Млади и искусни редитељи овим програмом добијају шансу да се представе београдској публици, која за овај део фестивала неће плаћати улазнице. У области визуелне уметности и театра такође се представљају нове тенденције актуелне уметничке сцене Европе и региона, у сарадњи са иностраним културним

центрима и форумима и институтима у Србији. Визуелни програм Белефа обележава изложба „Дреамлике“, Асоцијације за савремену уметност „Билдетаге“ из Беча, а представиће се и изложба фотографија о новом таласу Милана Јеличића Јеле и италијанско-немачка изложба „Уго Досси“, као и пројекат БРААРТ-а „Сав тај веш“.

Сцена Белефа је ове године мобилна и креће се од Кнез Михаилове улице, преко Калемегдана до Ушћа. Њоме доминира савремени плес и театар покрета, који чине „Међупростор“, „Три сестре“, „Параноја шик“, „Рика у блоку“, „Балкан нови покрет“ и атрактивни музички циркус из Француске, „Урбан раббит“, који ће наступити на Ушћу. Француски национални центар за циркуску уметност поверио је Арпаду Шилингу режију дипломске представе 21. класе студената у којој је 16 акробата-музичара изванредне креативности и вештине.

Ј. Оцић

ПРОЦЕНА РАДНЕ СПОСОБНОСТИ ЗА ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Поднето око 1.200 захтева

Вештачење радне способности за инвалидна лица само у циљу запошљавања на одговарајуће радно место, а не и за остваривање права из пензијско-инвалидског осигурања

Од 12. јула када је почело вештачење процене радне способности према Закону о рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом поднето је око 1.200 захтева за вештачење, али је очигледно да су јавиле и неке недоумице, каже за „Глас осигураника“ др Дика Кајевић, начелник Одељења за медицинско вештачење Фонда ПИО:

– Људи које се јављају за процену радне способности, значи особе са инвалидитетом, не треба да мисле да ће када наша комисија извештачи и процени шта они могу да раде, тиме стећи и неко право из пензијско-инвалидског осигурања. А не ретко баш то и мисле. Ми, међутим, у сарадњи са Националном службом за запошљавање вештачимо процену радне способности ових особа и то у комисијама које сачињавају лекар специјалиста према основном обољењу (из Фонда ПИО), психолог, специјалиста медицине рада и стручни радник – социјални радник, правник, андрагог, специјални едукатор (са списка Министарства здравља). Такву заједничку процену достављамо НСЗ и према њој се и тражи посао за конкретну особу. Дакле, ово је процена радне способности заснована на комплетној анализи психо-физичког стања лица са инвалидитетом које тражи посао – објашњава др Дика Кајевић.

Оваква процена се ради, да још једном поновимо, према Закону о рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом који је усвојен прошле године. Правилник о образовању и раду органа вештачења донет је 28. маја ове године и њиме је предвиђено да тај посао обавља Фонд ПИО, што је веома брзо и реализовано тако да су вештачења почела већ 12. јула:

– Могу слободно да кажем да је овај посао обављен у рекордном року. Треба рећи да РФ ПИО двадесет година уназад не ради комисијски, као орган вештаче-

др Дика Кајевић

ња, али смо успели да се одмах организујемо у складу са новим захтевима. Од Министарства здравља смо добили списак лекара који треба да буду у комисијама, врло брзо са њима ступили у контакт и оне су почеле са радом. Ипак, морам да нагласим да то никако не треба мешати са нашим редовним послом, а то је оцена радне способности. То значи оцена способности код људи који раде, у радном односу су, па из било којих разлога: болести, повреде, више нису у стању да свој посао обављају већ треба да иду у инвалидску пензију. Ово што радимо у сарадњи са НСЗ је процена радне способности особа са инвалидитетом које су на њиховој евиденцији и никад нису радиле, а у циљу налажења адекватног посла за њих јер закон обавезује послодавце да на одређени број запослених морају да приме и инвалидно лице. То значи да после ове процене таква особа добија само одговарајућу препоруку на ком и каквом радном месту би могла да се запосли, а никако могућност да оствари неко право из пензијско-инвалидског осигурања, инвалидску пензију, на пример, нити било шта слично – јасан је наш саговорник.

Захтев за процену радне способности

према Закону о запошљавању и рехабилитацији особа са инвалидитетом могу да подносе ова лица са евиденције НСЗ која никад нису радила, они који су тренутно незапослени (можда су раније били запослени али то више нису), или она инвалидна лица која раде и за које и послодавац може да поднесе овакав захтев за процену просто да би показао да је већ испунио услове Закона о запошљавању инвалида. Право на излазак пред комисију за процену радне способности имају и лица која имају само цењено телесно оштећење, као и они који остварују или су остварили неко право преко центара за социјални рад. Они који су већ остварили неко право из пензијско-инвалидског осигурања не могу да подносе захтев за процену радне способности. Међу њих спадају сви који имају другу и трећу категорију инвалидности, ратни војни инвалиди, цивилни инвалиди рата, лица категорисана у младости.

Суштина је да су Закон о ПИО и Закон о рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом два потпуно различита и независна закона, тако да лица која су обухваћена једним никако не спадају и под слово другог закона.

В. Анастасијевић

Исплата пензија

Исплата другог дела јунског чека пензионери-ма из категорије запослених почела је 24. јула.

Бившим пољопривредницима први део јунских припадности исплаћује се од 20. јула. Пензионисаним војним лицима први део пензија за јун исплаћен је 21. јула.

Самосталци ће своје целе јулске пензије при-мити 3. августа.

Зараде мало повећане

Просечна бруто зарада у Србији исплаћена у јуну 2010. године износи 47.486 динара. У одно-су на просечну бруто зараду исплаћену у мају 2010. године и номинално и реално је већа за 2,2 одсто.

Просечна нето зарада (без пореза и доприно-са) исплаћена у јуну 2010. године износи 34.161 динара. У односу на просечну нето зараду испла-ћену у мају 2010, номинално и реално је већа за 2,1 одсто.

Још хиљаду непрофитних станова

Изградња хиљаду непрофитних станова, која се финансира из буџета града Београда, биће завршена у првој половини 2012. године. Да подсетимо, на основу одлуке Скупштине града најпре је изграђено и усељено хиљаду станова, а потом је расписан конкурс за још толико стам-бених јединица.

Конкурс за будуће власнике ових станова распи-сан је пре неколико година, а право да учествују на њему имали су запослени у образовању и на-учноистраживачкој делатности, здравству и со-

цијалној заштити, правосуђу, Полицијској управи за град Београд, градској управи и општинским управама, јавним предузећима, установама, јав-ним и другим службама и органима чији је осни-вач град и градска општина. За куповину станова могли су да конкуришу и млади брачни парови, ратни војни инвалиди из оружаних акција после 17. августа 1990. године, родитељи, усвојиоци или старатељи лица са психофизичком ометено-шћу, инвалидна лица са тешким телесним оште-ћењем, самостални уметници, заслужни спорти-сти и спортисти међународног разреда.

Рок отплате је 20 година, годишња камата 0,5 одсто, уз учешће од 20 одсто цене стана.

Сабор трубача у Гучи

Јубиларни 50. Драгачевски сабор трубача одржаће се од 13. до 22. авгу-ста, а почеће свечаним отварањем Музеја трубе, изложбом радова слика-ра, вајара и женских рукотворина и промоцијом монографије „Гуча – пола века трубе“. У наредних девет дана предвиђено је одржавање више концер-тата међу којима су и концерти Горана Бреговића и Бобана и Марка Марко-вића. Међународно такмичење трубача одржаће се 19. августа, а завршно надметање дувачких оркестара из земље предвиђено је за суботу, 21. ав-густ, док ће сабор бити завршен сутрадан, заједничким концертном побед-ничких састава. Организатори очекују да ће овогодишња посета премаши-ти све досадашње па је због тога и продужено време трајања Сабора.

Драгачевски сабор трубача у Гучи је у свету јединствено такмичење на-родних трубачких оркестара и једна од најзначајнијих манифестација све-укупног народног стваралаштва и културног аматеризма у Србији. Сабор се одржава се сваке године у августу, а први пут је организован 14. октобра 1961. године.

Ђубриво по субвенционисаној цени

Влада Србије ће омогућити пољопривредницима да у септембру купе 150 хиљада тона МПК ђубрива по субвенционисаној цени од десет хиљада динара по тони.

Републичка влада и Влада Војводине одлучиле су да читавим низом мера компензују и насталу штету оним земљорадницима чије је имање настрадало за 30 и више процената услед елементарних непогода проузрокованих обилним падавинама и поплавама, као и најугроженијим општинама у којима је проглашена елементарна непогода. Како су овогодишњи приноси жита због тога нижи за 10 до 20 одсто, државна администрација је организовала састанке најзначајнијих асоцијација произвођача са највећим купцима жита, где је договорено да се жито откупљује по цени 13-15 динара по килограму, да би и произвођачи могли нешто да зараде од свог производа и поред неповољних околности.

Око 300.000 тона пшенице и кукуруза биће ускладиштено у јавном простору за складиштење који је обезбедило Министарство. Наша земља је, као највећи извозник пољопривредних производа у региону са извозом од две милијарде долара и вишком од 650 милиона, успела да обезбеди уговоре за овогодишњи извоз у Украјину, Белорусију, Русију и САД.

„Фиат“ гради нову енергану

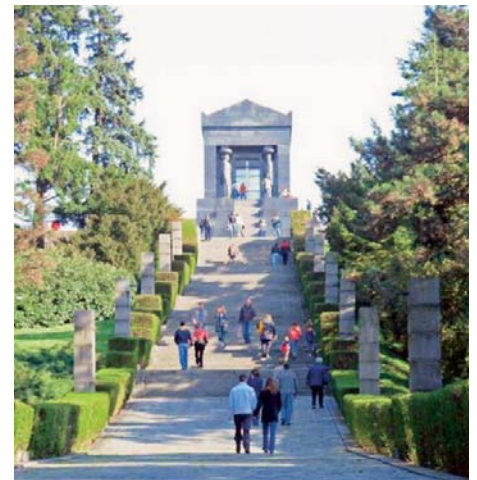
У кругу фабрике „Фиат аутомобили Србија“ положен је камен темељац за изградњу новог енергетског блока који ће напајати читаву матичну локацију компаније ФАС. У нови објекат, површине осам хиљада квадратних метара, биће уложено седамдесет милиона евра. У енергани ће се налазити котларница,

постројење за деминерализовану воду, компресорска и трафо станица. Грађевински радови требало би да буду окончани до краја ове године, а опрема ће бити инсталирана до средине 2011. године како би све било спремно за прототипску верзију два нова „Фиатова“ модела. Серијска производња два нова модела почеће 2012. године, а годишњи план је 190.000 аутомобила. Оба нова модела биће базирана на платформи модела „Пунто Ево“. Један ће бити градски аутомобил са петоро врата, а други путнички аутомобил са седам седишта по узору на „опел зафиру“.

Туристички водич „Авала“

Туристичка организација Београда издала је туристички водич „Авала“, који госте нашег града и суграђане упућује на ову туристичко-амбијенталну целину. Авала је и ове године уврштена у десет топ-атракција, а гости и Београђани водич ће моћи да добију у туристичким информативним центрима ТОБ-а. У Туристичкој организацији Београда верују да ће ова публикација бити тражена и популарна с обзиром на то да сада у понуди постоји и нови програм Саобраћајног предузећа „Ласта“, као и рекреативна тура „Брегови Београда – Авала“.

Иначе, атрактивни излети на Авалу реализоваће се сваке суботе и недеље до 2. октобра. Полазак је са Трга Николе Пашића, са стајалишта за туристичке аутобусе, у 10.30 часова, а сам излет траје три сата.

У Крагујевцу мање незапослених

Више од 1.130 послодаваца из Крагујевца од почетка 2010. године запослило је нове раднике. Према процени крагујевачке филијале Националне службе за запошљавање, радни однос је засновало 6.300 особа, и то углавном на одређено време. Послодавци понављају досадашњу праксу да најчешће запошљавају раднике на одређено време, на три и шест месеци, или продужавају важење таквих уговора. Радни однос засновали су углавном незапослени са четвртим степеном стручности.

Закључно са јуном ове године у Крагујевцу је било 23.739 незапослених на евиденцији филијале НСЗ. У овој служби оцењују да је реч о благом паду броја незапослених у односу на претходни једногодишњи период, а статистика се ближи оној из 2008. године.

СКУПШТИНА САВЕЗА ИНВАЛИДА РАДА ВОЈВОДИНЕ

Стана Свиларов поново председница

У прошлом мандату организација се проширила са 29 на 33 општинске организације

Савез инвалида рада Војводине, који броји око 20.000 чланова, одржао је седницу Скупштине 22. јула у Андrevљу код Беочина. Седница је имала радно-конститутивни део у коме су верификовани мандати 33 нова члана Скупштине, који су претходно кандидовани из својих општинских организација. Усвојен је нови Статут СИР Војводине и предлози за измену и допуну Статута СИР Србије, у складу са применом новог Закона о удружењима

СИР Суботица, предложен за потпредседника СИР Србије, јер је та функција предвиђена у предлогу измене Статута СИР Србије. Изабрани су и чланови Извршног и Надзорног одбора војвођанске организације, а делегирани су и кадрови за Скупштину и Извршни одбор СИР Србије.

Скупштини у Андrevљу је присуствовао и део руководства Покрајинског фонда ПИО – мр Слободан Гамбер, помоћник директора Покрајинског фонда, Чедомир Француски, директор Сектора за остваривање права из ПИО и Илија Шакић, директор Филијале Нови Сад. Испред Савеза самосталних синдиката Војводине седници су присуствовали Горан Милић, се-

Руководство СИР Војводине

о томе), а исту оцену изrekli су и остали гости приликом обраћања овом скупу.

СИР Војводине је, под „диригентском палицом“ Стане Свиларов и њених блиских сарадника, у претходном мандату успео да увећа организацију, јер се број општинских организација са 29 затечених на крају изборног периода повећао на 33 организације. Амбиције председнице су и да се Савез организационо прошири у свим општинама Војводине како би што боље заштитио права инвалида рада и инвалидских пензионера у покрајини. И остали планови за рад СИР-а, које је презентовала Свиларова, говоре о проблемима који их сада тиште. Рецимо, председница је најавила да ће се борити да се у Закону о ПИО промени дефиниција инвалидности, то јест да се поново регулише постојање преостале радне способности, чиме би се заштитили инвалиди рада у радном односу. Стана Свиларов сматра да инвалиди рада морају тражити и измену и допуну Закона о ПИО у смислу да се сви који примају делимичну инвалидску пензију (од 50 одсто инвалидске пензије) аутоматски преведу у инвалидску пензију када наврше одређени број година – жене 55, а мушкарци 60 година, јер ту категорију инвалида рада тешко да ће неко запослити

кад зају у поменуто животно доба.

Савез ће се залагати и за то да СИР Србије има свог члана у Управном одбору Фонда ПИО, и да он буде из војвођанског дела организације (на Скупштини је било предлога да им Самостални синдикат уступи то место, пошто су по новом Статуту Синдиката они њихов колективни члан). Стана Свиларов планира и да, након што СИР на нивоу Републике утврди репрезентативност, затражи да инвалиди буду чланови свих институција и комисија где се расправља о правима и положају особа са инвалидитетом. Наравно и комисије која одобрава финансијска средства за програмске активности инвалида рада у Министарству рада и социјалне политике. Жеља председнице је и да у наредном периоду реши проблеме пословног простора у појединим општинским организацијама. По њеном мишљењу свака општинска организација би требало да располаже макар једним персоналним рачунаром, што је основа за успешан рад.

Први корак ка остварењу неких од ових циљева је подношење захтева за пререгистрацију Удружења код Агенције за привредне регистре, што ће ускоро и бити урађено јер су након усвајања Статута за то испуњени законски услови.

Мирослав Мектеровић

Скупштина у Андrevљу

грађана. У другом, изборном делу Скупштине изабрано је ново руководство и органи СИР Војводине, као и кандидати за све инстанце у СИР Србије.

Стана Свиларов, досадашња председница, изабрана је једногласно за новог председника СИР Војводине, Стеван Радишић, председник ОО СИР Зрењанин, изабран је за потпредседника ове најмасовније организације инвалида у Покрајини, док је Станко Нимчевић, председник ОО

кретар и Јелена Чешљевић, потпредседник СССРВ, као и Милорад Поповић, председник Општинског већа Суботице. Присутна је била и Невена Живковић, координатор за инвалидна лица у НСЗ.

Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, обраћајући се Скупштини Савеза инвалида потврдио је да на покрајинском нивоу постоји дугогодишња сарадња између ове две организације (потписан је и „споразум“

Почела обука персоналних асистената

Програм „Подршка самосталном животу особа са инвалидитетом“ спроводи се у оквиру јавних радова у пет градова наше републике

У Лесковцу је почела обука персоналних асистената у Центру за самостални живот. Пројектом је у граду на Ветерници обухваћено осам особа, које ће, после обуке, што је део програма јавних радова, добити посебне сертификате. Ово је заједнички пројекат Центра за самостални живот и Националне службе за запошљавање Србије којим је у пет градова – Београ-

ду, Нишу, Јагодини, Шапцу и Лесковцу – обухваћено 48 лица која ће бити запослена наредних пет месеци. Програм се, иначе, спроводи под називом „Подршка самосталном животу особа са инвалидитетом“.

Уговоре о ангажовању ових лица уручио је Јовица Марјановић, директор НСЗ

у Лесковцу, који је посебно нагласио да ће ове особе привремено, уз обуку, решити и egzистенцијално питање, јер ће за обављање послова примати одговарајућу надокнаду.

Милица Живадиновић, координатор јавних радова Србије, посебно је нагласила да је реализације овог програма изузетно важна не само за особе које ће радити у спровођењу пројекта, него и за средину у којој живе.

Члан Градског већа Лесковца Светислав Марјановић, поздрављајући акцију ангажовања инвалидних лица у оквиру јавних радова, каже да би требало наставити даљу подршку овој категорији лица, јер најтеже долазе до радних места.

У шест општина Јабланичког округа – Лесковцу, Власотинцу, Лебану, Медвеђи, Бојнику и Црној Трави – нове законске одредбе о запошљавању инвалидних лица наилазе на подршку већине колектива, али нико на југу Србије нема илузије да ће овај проблем, присутан деценијама, бити лако решен.

Више новца за рад удружења

Из буџета локалне самоуправе Лесковца ове године ће за потребе удружења инвалидних лица бити издвојено пет милиона динара. Наредних година ће, извесно је, тај износ бити знатно већи. Услов је стабилизација буџета, као и боље пословање јавних и јавно комуналних предузећа града на Ветерници.

Из овог округа тренутно се пријавило двадесетак послодаваца који су вољни да запосле тридесетак инвалидних лица. Највише интересовања испољили су привредници из Лесковца и Власотинца, али се очекује да ће се јавити и колективи из других места неразвијеног Јабланичког округа.

Једина фирма која је минулих година запошљавала инвалидна лица био је лесковачки „Универзал“ – од стотинак запослених, осамдесет одсто су инвалиди од рођења. Нажалост, због економске кризе, предузеће је у великим финансијским тешкоћама, а зараде касне дуже од годину дана.

Међу незапосленима у лесковачком крају евидентирано је 208 особа са инвалидитетом, које на прво запослење чекају десет и више година.

Споро се на југу Србије решавају и „технички проблеми“ и зато се инвалидна лица суочавају са бројним невољама. Локална самоуправа, али и многобројна јавна предузећа саградили су посебне прилазе до пословних просторија за ову категорију становника, али неретко су управо на тим местима паркирана возила. Мало помажу апели да се те лоше навике промене.

Лесковачки градоначелник Слободан Коцић, у недавном разговору са особама са инвалидитетом, оценио је да је један од најважнијих задатака локалне самоуправе брже решавања статуса инвалидних лица и њихово укључивање у радни процес. Из буџета ће бити издвојена знатна средства за рад удружења инвалидних лица, али и за друге активности, што би требало да им олакша свакодневни живот.

– Као градоначелник увек имам на уму значај подршке коју је локална самоуправа дужна да пружи овим људима и уложићу сав ауторитет да се положај особа са инвалидитетом мења набоље – казао је челни човек Лесковца на недавном „округлом столу“ под називом „Служба подршке, могућности и изазови“.

Данило Коцић

„ВОДИЧ“ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ КОЈИМА СУ УГРОЖЕНА ПРАВА

Мало инспектора у односу на број пријава

Конкуренција за свако радно место у Србији је велика јер нема довољан број новоотворених места да би се запослили сви људи који су у процесу транзиције остали без посла, али и они који чекају на своје прво запослење. Наравно, оваква ситуација на тржишту рада погодна је и за низ злоупотреба од стране несавесних послодавца који не поштују законима предвиђена права запослених. Томе доприноси и страх радника од губитка посла који, према последњим анкетама спроведеним у Србији, заузима челну позицију испред свих осталих страхова. Газде се оглушују о прописе, а запосленом који би се можда и осмелио да потражи заштиту прете отказом и заменом са неким са тржишта рада. Зато радници о томе најчешће ћуте и настављају са радом у тешким условима.

Како се крше прописи

Дискриминација је негде присутна већ приликом конкурса за посао, јер је у њима запослење често условљено годинама или полом кандидата. Примера ради, упркос томе што држава обезбеђује повластице послодавцима који запосле старије од 50 година, посао им мало ко нуди. Лепеза кршења прописа је веома широка, а радницима је најтеже када им се зараде не исплаћују у дужем периоду, не уплаћују се доприноси за пензијско-инвалидско и здравствено осигурање, или, у најгорем случају, када раде „на црно“ без икаквих права. Све присутнији су и различити облици мобинга на послу, непостојање радног времена и незаконито давање отказа. У таквим случајевима институције којима се запослени могу обратити за помоћ и заштиту права из радног односа су Ин-

Инспектори рада „запослили“ 2.500 радника

Инспектори рада у Србији пронашли су у првих шест месеци ове године око 3.000 радника који су радили „на црно“, а након њихове интервенције са више од 2.500 ових лица заснован је радни однос.

Са трибине у Новом Саду

спекција рада, Агенција за мирно решавање радних спорова и судови.

Инспекција рада је спремна да помогне запосленима када јој се обрате због кршења права из радног односа, и успева у томе, али често има ограничена овлашћења, недовољно људи у односу на број пријава, а и закони које примењују су некада непрецизни и неприлагођени стварности. Прекршајни поступци по пријавама Инспекције рада дуго трају, застаревају, и изричу се казне испод законских минимума.

Агенција за мирно решавање спорова, и поред добрих резултата, бави се ипак решавањем уже проблематике из сфере радних односа, а највећи део покренутих и решених спорова односи се на досадашњи поступак приватизације, односно на потраживања неисплаћених зарада.

Судови су, с друге стране, преоптерећени, казнена политика им је често блага, а и поступци трају доста дуго (три-четири године у просеку).

Стрпљење и познавање прописа

Др Сенад Јашаревић, ванредни професор Правног факултета у Новом Саду, навео је на трибини која је, поводом презентовања брошуре „Водич кроз штрајк“, недавно одржана у овом граду, једну екстремну, њему познату ситуацију када је радни спор пред судом трајао тридесет година. Професор Јашаревић сматра да запослени, ако „крону“ у акцију за заштиту својих права и желе да у томе успеју,

морају да поседују умереност, солидарност и да буду добро „потковани“ познавањем прописа. За раднике је битно да поштују законске рокове, рецимо да покрену спор пред судом у року од 90 дана када добију решење о отказу.

Јадна од ауторки поменутих брошуре, Дејана Спасојевић Иванчић, адвокат из Новог Сада, прецизирала је на страницама ове публикације који поступак очекује запосленог када покрене спор пред судом ради поништења отказа. Првостепени суд може усвојити или одбити захтев запосленог, а уколико је

захтев одбијен, запослени, као тужилац, има право жалбе Апелационом суду. У случају да и Апелациони суд одбије жалбу, запослени има право да поднесе захтев за ревизију Касационом суду. Правна заштита није ни овим исцрпљена. Следећа судска инстанца је Уставни суд – у року од 30 дана од дана доношења одлуке по последњем правном средству (у овом случају одлуке по ревизији) запослени има право да поднесе уставну жалбу Уставном суду.

Уколико је незадовољан и овом одлуком, има право да у року од шест месеци од доношења последње судске одлуке на националном нивоу покрене поступак пред Европским судом за љуска права у Стразбуру.

Ипак, јасно је да радник који жели да истраје у овом поступку до краја мора имати много стрпљења, али мора пронаћи и други посао.

Мирослав Мектеровић

Ново руководство

За председника Општинског удружења пензионера Рума изабран је Миленко Савић, за његовог заменика Милан Крстић, док је нови председник Скупштине Ђорђе Продановић. То је одлучено на Изборној скупштини румских пензионера, која је обиловала бројним несугласицама и међусобним оптужбама. Седници су присуствовали председник Савеза пензионера Војводине Милан Ненадић и председници општинских удружења у Пећинцима, Сремској Митровици и Шиду.

Претходно руководство, како је речено, направило је велике губитке, тако да се током седнице све време протезало питање – да ли ће бити дефинисано ко је крао и да ли ће неко одговарати за то.

Миленко Савић, доскорашњи в.д. председника, рекао је да је кривична пријава поднета и да су надлежни органи почели рад на поменутом случају.

Могло се чути да је Дом пензионера, који је претходно руководство у новембру прошле године хтело да затвори, остао у пензионерским рукама захваљујући принудном управном одбору. Истакнуто је да су пензионери почели да се враћају у удружење, тако да је за шест месеци ове године број чланова готово удвостручен у односу на 2009. Наглашено је, такође, да странкама нема места у удружењу пензионера и да се партије не могу мешати у кадровску политику пензионерских удружења.

Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, констатовао је да је био на 40 седница широм Покрајине, али да нигде није било толико унутрашњих проблема као што их има у Руми.

– У Савез пензионера Војводине удружене су 52 општинске организације и код свих је основни проблем како

преживети са пензијом. Наш предлог је био да се пензије не замрзавају, али у томе нисмо успели – казао је Ненадић. – Видим да ви у Руми имате жељу да се стање поправи. Изабрали сте право руководство, али ће бити веома тешко јер нема новца и донатора је мало.

Светозар Којић, Мирјана Тресканица и Слободан Плавшић, председници општин-

ских удружења пензионера у Шиду, Сремској Митровици и Пећинцима, честитали су новоизабранима и препоручили им да морају сами да се изборе за средства, те да успоставе добру сарадњу са локалном влашћу.

На Изборној скупштини румских пензионера формирана је и радна група за израду финансијског и плана рада за ову годину. **Д. Р.**

УКЉУЧИВАЊЕ РОМА У ДРУШТВО

Стипендије за ученике ромске националности

У оквиру „Декаде Рома“ и Ромског програма јавног здравља, Фонд и Институт за отворено друштво покренули су, у сарадњи са Ромским образовним фондом, програм стипендирања образовања ученика ромске националности у области здравства.

– Сматрамо да је повећање броја медицинских радника ромске националности један од најефикаснијих начина борбе против дискриминације и кршења људских права у области здравља. Грађани Републике Србије ромске националности биће спремнији да у већој мери остварују своја права ако буду знали да у медицинским службама има и припадника

њихове националности – рекла је Јелена Савић, програм менаџер Фонда за отворено друштво.

– У Крагујевцу су и локална самоуправа и школска управа веома свесни овог проблема. Најважнија је

идентификација проблема када је реч о образовању ученика ромске националности, од почетка укључивања у друштво, дакле од предшколског узраста. Преко Канцеларије за младе, невладиних ромских орга-

низација и Локалног акционог плана, који препознају њихове проблеме, као и путем многих других активности, град Крагујевац предузима обавезу решавања ових питања и спреман је да окупи све партнере чија се интересовања развијају у том смеру – каже Драгослав Милошевић, члан Градског већа за образовање, културу и информисање.

Представници ромских организација обавили су разговоре са ученицима и студентима ове националности и позвали их да конкуришу за стипендије, а у плану је да се сличан конкурс при истој организацији отвори и наредне три године.

М. Сантрач

СИТУАЦИЈА НА ТРЖИШТУ РАДА У ПРВИХ ПЕТ МЕСЕЦИ ОВЕ ГОДИНЕ

Економска струка најтраженија

Све више посла за трговце, највише зарађују менаџери и ИТ стручњаци

Према последњој анализи, у првих пет месеци 2010. године послодавци у Србији најчешће су за посао тражили кандидате из области трговине, средњег менаџмента, опште економије и администрације и рачуноводства за које су на располагању имали највећи број слободних радних места. Занимљиво, у поређењу са прошлом годином за област трговине и средњег менаџмента расписано је више огласа, а највећи скок остварен је код занимања из опште економије – чак 12 одсто више позиција. Највећи број тих слободних радних места односио се на комерцијалисте, агенте продаје, менаџере продаје и извоза, књиговође и дипломиране економисте. Нажалост, за

више од просека плате књиговође, а опет за исто толико мање од, рецимо, плате агента продаје. Разумљиво, највећу плату међу њима забележио је менаџер продаје који прима у просеку око 48.000 динара. Веће плате од њих примали су запослени у области информативних технологија, који су у просеку добијали око 60.000 динара месечно. Иако је за њих у овом периоду било отворено око 400 слободних радних позиција, то је за око пет одсто мање него у истом периоду лане.

Анализа је показала да су најмање тражене категорије посла, као и претходних година, биле из области физике, биологије, социологије, психологије, графичарства и издаваштва, за које је у овом периоду било расписано тек педесетак радних места.

Највећи пораст броја позиција у односу на 2009. годину био је у медијима и култури, иако је тај број и даље мали.

рачуновође и људе који се баве административним пословима расписано је чак 20 одсто радних места мање него у истом периоду прошле године.

Колико су ове позиције плаћене? Према подацима, за наведене позиције плате су се кретале углавном преко 45.000 динара нето у просеку. Тако, рецимо, дипломирани економиста на свом радном месту просечно прима око 40.000 динара, 4.000

То је добра вест за све новинаре, који у просеку примају око 35.000 динара. Раст позиција је забележен и у области психологије, саобраћаја и транспорта, физике и ветерине, за које је било расписано најмање огласа али ипак са великим процентуалним порастом у односу на претходну годину.

Највећи пад броја позиција у односу на 2009. годину забележен је у области

Субвенције за запошљавање

Да подсетимо: послодавац који на неодређено време запосли лице од 45 и преко 50 година старости ослобађа се обавезе плаћања пореза из зараде у целости, односно доприноса за обавезно социјално осигурање који се плаћају на основицу – тј. иду на терет послодавца, и то: 100 одсто за лица преко 50 година, а 80 одсто за лица од 45 до 50 година старости. Период ослобађања плаћања је две године од дана заснивања радног односа, с тим што лице мора остати у радном односу још три године након периода који је субвенциониран. Ако запосленом престане радни однос у току две године, колико траје повластица, или у наредне три године после истека олакшице, послодавац губи право на олакшицу и дужан је да плати порез из зараде и доприносе које би иначе плаћао да није користио повластицу, валоризоване применом стопе раста цена на мало, у року од 30 дана од дана престанка радног односа запосленог (ово се не примењује једино у случају смрти или другог разлога независно од воље запосленог или послодавца). Запослени може отказати уговор о раду послодавцу, а послодавац може најкасније у року 15 дана од дана престанка радног односа да запосли друго лице, уз исте услове, што омогућује послодавцима да наставе да користе повластицу за преостало време. Корисници ове субвенције не могу бити директни или индиректни буџетски корисници (јавна предузећа, јавне службе, државни органи и организације). Допринос, тј. разлику доприноса за социјално осигурање за наведена лица плаћа НСЗ.

биологије, графичарства и издаваштва, архитектуре, људских ресурса и права. То је свакако разочаравајућа вест за све архитекте и правнике без посла који би на свом радном месту примали око 48.000 динара, а нарочито за домаће стручњаке који се баве кадровским пословима (данашњи ХР – хуман ресурс) који, показује анализа, примају плате и изнад 62.000 динара месечно.

Охрабрујућа вест је да је само у мају ове године на сајту послови.инфостуд.цом било објављено чак 907 слободних радних места међу којима је било посла за око 1.760 кандидата.

В. Анастасијевић

ПРАВА ПО ОСНОВУ ИНВАЛИДНОСТИ И ТЕЛЕСНОГ ОШТЕЋЕЊА

Под окриљем члана 17

Овом одредбом Закона о ПИО утврђено је више категорија лица којима се обезбеђују права по основу инвалидности и телесног оштећења само за случај повреде на раду или професионалне болести.

Законским прописима прецизирана су права која осигураник по основу инвалидности остварује у обавезном пензијском и инвалидском осигурању. У односу на раније прописе изостала су права на преквалификацију или доквалификацију, право на распоређивање, односно запослење на другом одговарајућем послу с пуним радним временом, и право на новчане накнаде у вези са коришћењем ових права. Међутим, одредбом члана 17 Закона о ПИО утврђене су категорије лица којима се обезбеђују права само за случај инвалидности и телесног оштећења проузрокованих повреда на раду или професионалном болешћу.

Прецизирано је да ова права остварују пре свега лица која у складу са законом обављају привремене и повремене послове преко омладинских задруга до навршених 26 година живота ако су на школовању. Такође, ова права уживају и лица која се налазе на стручном оспособљавању, доквалификацији или преквалификацији, која упуту организација надлежна за запошљавање, затим ученици и студенти када се, у складу са законом, налазе на обавезном производном раду, професионалној пракси или практичној настави.

Права за случај инвалидности и телесног оштећења проузрокованих повреда на раду или професионалном боле-

шћу припадају и лицима која се налазе на издржавању казне затвора док раде у привредној јединици установе за издржавање казне затвора (у радионици или радилишту и сл.), као и на другом месту рада. Коначно, наведена права обезбеђена су и лицима која у складу са прописима обављају одређене послове по основу уговора о волонтерском раду.

Из ових права искључена је категорија лица која обављају послове по основу уговора о делу, јер су она осигурана на потпуно пензијско-инвалидско осигура-

ње. Међутим, чланом 246 Закона о ПИО предвиђен је изузетак из чл. 17 по којем та права остварују и лица која обављају одређене послове по основу уговора о допунском раду или уговора о делу, док не стекну својство осигураника у складу са одредбама Закона. Да би лица која обављају послове по основу уговора о волонтерском или допунском раду могла користити права за случај инвалидности и телесног оштећења услед повреде на раду или професионалне болести, неопходно је да обављање тих послова буде предвиђено законом и да се обављају у складу са њим. За сада је обављање тих послова регулисано једино Законом о здравственој заштити.

Поред наведених категорија осигураника, чланом 254 Закона предвиђено је да се права за случај инвалидности и телесног оштећења проузрокованих повреда на раду или професионалном болешћу обезбеђују и лицима која претрпе повреду на раду учествујући у акцијама спасавања или одбране од елементарних непогода или несрећа, у војној вежби или вршењу других обавеза у склопу одбране земље утврђених законом. То се такође односи и на повреде настале на радном кампу или такмичењу, као и на пословима и задацима за које је законом прописано да су од општег интереса.

С. Марсенић

Накнада за телесно оштећење

Телесно оштећење постоји када код осигураника настане губитак, битније оштећење или знатна онеспособљеност појединих органа или делова тела, што отежава нормалну активност организма и изискује веће напоре у остваривању животних потреба. При томе није од значаја да ли то оштећење проузрокује инвалидност или не.

Законом је прописано да осигураник и лице из члана 17 Закона, код кога телесно оштећење од најмање 30% настане због повреде на раду или професионалне болести, стиче право на новчану накнаду. Накнада, дакле, није предвиђена за случај болести или повреде ван рада. Међутим, без обзира на то, одговарајући степен телесног оштећења од важности је за остваривање неких других права, као што су увоз аутомобила без царине, регистрација возила, а према одредби члана 58 Закона, осигуранници са телесним оштећењем од најмање 70 одсто имају право на стаж са увећаним трајањем (бенефицирани стаж), при чему се сваких 12 месеци ефективно проведених на раду рачуна као 15 месеци.

Иначе, новчану накнаду за телесно оштећење усклађује се на исти начин као и усклађивање пензија, сходно члану 80 Закона о ПИО.

ГДЕ ЈЕ ГРАНИЦА ПРОДУЖАВАЊА ЖИВОТНОГ ВЕКА

Златно доба старења

Светски тренд је да се живи све дуже, а један од састојака „лека“ који помаже да позне године не буду доба немоћи јесте и да се више ради

Два америчка професора су недавно направила веома необичну опкладу. Стивен Остард, молекуларни биолог, изазвао је свог колегу Џеја Олшоског, професора јавног здравља, тврдњом да је око 2000. године негде у свету рођена особа која ће доживети 150. рођендан. Пошто Олшоски сматра да је та прогноза неоснована, око 2150. године наследници једног од ове двојице (који сигурно неће бити у прилици да се лично увере ко је у праву) поделиће пола милиона долара (ма колико то вредело за век и по).

Наравно, исход неће сазнати ни било ко од нас, па чак ни они који се ових дана рађају. Наука, наиме, тврди да ће свака друга беба која се сада рађа у развијеном свету доживети стоту као резултат сталног продужавања животног века. Уосталом, растући број оних између 65 и сто (и кусур) година велика је тема на свим меридијанима, као и промене које то доноси у друштву, медицини, економији и државним финансијама.

Свако ко данас одлази у пензију може да рачуна, ако му здравље није из не-

ког разлога већ драстично поремећено, да испред себе има бар између 20 и 30 година живота. Појам „пензија“ при том полако постаје старомодан на много начина, јер – радити нешто доживотно је светски тренд. Као што је и у целом свету актуелна дилема како да продужени животни век не буде доба немоћи, већ занимљиве и плодне виталности.

Није, наиме, најважнији само број додатних година, него и њихов квалитет и смисао. У томе је поучна прича из грч-

ке митологије, она како је Зевс подарио Титану вечни живот, али не и вечну младост. Титан је живео дуго, али је и превише остарио и онемоћао да је Зевса на крају проклињао да свој поклон узме назад.

Наука је данас подељена око тога постоји ли биолошки лимит животног доба за човека и где је граница продужавања нашег животног века. Напредак цивилизације, све чудотворнији лекови и штошта још чине да свака генерација постаје дуговечнија. У исто време, квалитет те дуговечности постаје тема и социологије и медицине.

Званичне статистике очекивани животни век данас смештају негде у касне седамдесете и ране осамдесете. Географски, светски рекордери су житељи Макао, једне од две специјалне административне области Кине (друга је Хонгконг), где на простору од само 30 квадратних километара живи нешто више од пола милиона људи који у просеку достигну 84,4 године.

Други по дуговечности су Јапанци са очекиваним просечним животним веком од 82,1 године. Следе их Сингапурци (82), па Аустралијанци (81,2), колико доживе и Канађани, затим Французи (81), Швеђани (80,9), Израелци (80,7), Италијани (80,2), Немци (79,3), Британци (70,9)... Припадници најбогатије нације, САД, живе у просеку 78,1 годину, а на дну ове лествице су житељи Анголе у ко-

joј, пошто половина нације нема приступ чистој води, те су стомачне болести водећи узрок умирања, просечни животни век износи тек 38,2 године.

Од европских земаља на дну лествице је Русија са само 66 година. Објашњење за овако кратак просечни животни век је претерано конзумирање алкохола и дувана.

Ми, житељи Србије, са животним просеком од 73,9 година негде смо у средишњици, на 99. месту од око 200 светских држава. Као и другде, и код нас су, према светским популационим статистикама, жене дуговечније од мушкараца. Што се тиче пензионерског доба, у њему је у Србији данас, према статистичкој процени, 16,8 одсто становника, или око 508.000 мушкараца и 728.000 жена.

Али, вратимо се теми – виталној старости. Свако би од нас, наравно, желео да живи што дуже, али то није само дар природе, нити је записано једино у генима: свако је, тврди наука, и творца своје дуговечности и господар своје старосне крепкости. Нема, истина, нигде ни фонтане ни чудесне пилуле младости, али постоји рецепт како да старост не буде обавезно склеротичност.

У тој формули обавезан састојак је рад – дужи рад је благотворан за здравље у трећем добу. Недавна студија универзитета америчке федералне државе Мериленд показала је да „сениори“ који и после формалног пензионисања настављају да нешто раде, макар и са пола радног времена, задржавају своју менталну алертност (будност), физичку спретност и друштвене везе много дуже од оних који се у пензији сасвим опусте... Посао је идентитет и за многе смисао живота, чак и кад нису принуђени да раде. Савет је, дакле, да у моменту пензионисања не треба одједном променити навике, већ треба наћи неко занимање које инспирише и мотивише.

Један од елемената „златног доба старења“ јесте и оно што је требало да буде навика целог животног века (а често није): умереност у јелу и пићу. У савременој геронтолошкој науци последњих година се живо расправља о експериментима који доказују да се старење успорава кад се у организам уноси мање калорија – за око четвртину мање од уобичајених. Нека врста „полуглади“, гласи стручно објашњење, организам чини јачим и отпорнијим на старачке болести јер обезбеђује чистије артерије, здравије срце, нижи притисак...

Живети дуго и живети добро не искључују једно друго. Увек се може нешто учинити данас да се обезбеди нешто додатног сутра.

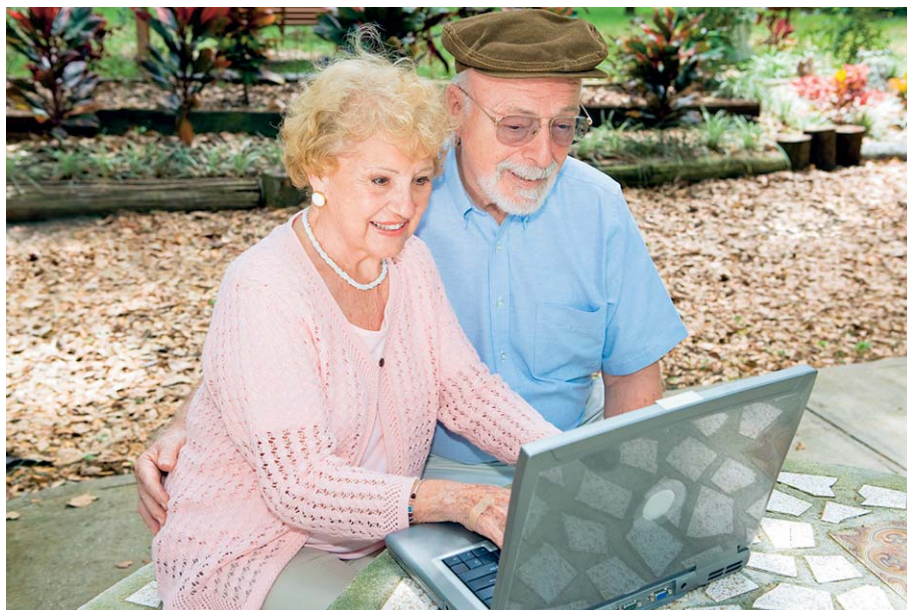
Милан Бекин

ОСНИВА СЕ ЕДУКАТИВНИ ЦЕНТАР ЗА ОБУКУ У ПРОФЕСИОНАЛНИМ И РАДНИМ ВЕШТИНАМА У ВОЈВОДИНИ

Доживотно учење

Влада Војводине донела је средином јула одлуку да оснује Едукативни центар за обуку одраслих особа у професионалним и радним вештинама с циљем да предупреди незапосленост и помогне у брзом стицању нових знања и вештина за којима постоји тражња на тржишту рада.

Реализацију овог пројекта покрајинска администрација спровешће кроз партнерство са Европском комисијом, која ће финансирати прве две године рада Едукативног центра, а други партнер – аустријска Агенција за развој обезбедиће потребну опрему.

Едукативни центар, први те врсте у Србији, биће смештен у пословном објекту фабрике „Петар Драпшин“ у Новом Саду, и сачињаваће га више образовних целина за извођење тренинга и обука према конкретним потребама послодавца. По угледу на сличне центре у Европи, овај модел обезбедиће стандардизацију у квалитету, организацији и начину извођења обуке, њену прилагођеност потребама локалног тржишта рада, као и стални мониторинг. Осим стицања нових знања и вештина ради лакшег запошљавања, подржаваће се и развој предузетништва, а пружаће се помоћ и у отпочињању пословања.

Према речима Мирослава Васина, покрајинског секретара за рад, запошљавање и родну равноправност, оснивањем овог центра, као значајног корака у области запошљавања, спроводиће се и принцип доживотног учења, који ће као битан европски принцип ускоро ући и у наше законске прописе.

М. Мектеровић

КРАГУЈЕВАЦ

Лакше до посла

Да би својим ученицима омогућили лакше запошљавање, представници Школе за ученике оштећеног слуха из Крагујевца успоставили су сарадњу са филијалом Националне службе за запошљавање, предузећем „Застава инпро“ и невладином организацијом „Школа мира“. Протокол о сарадњи потписан је у оквиру обележавања 61. годишњице рада ове образовне институције.

Уз што боље и квалитетније образовање, крагујевачка Школа за ученике оштећеног слуха настоји да својим ђацима пружи прилику да по окончању школовања што пре нађу посао. Протокол који је потписан омогућује да ова школа, која тренутно има седамдесет пет ученика, може од сада да учествује у бројним пројектима.

М. С.

МОГУЋНОСТИ ЗА РАЗВОЈ НАУТИЧКОГ ТУРИЗМА У СРБИЈИ

Моћ Ђердапског пејзажа

Ђердап је изазов туристима да се упознају са најлепшим и најзбудљивијим делом тока Дунава ка Црном мору

Србија би могла да оствари знатне приходе од наутничког туризма на Дунаву. Међутим, на нашем делу те велике међународне реке још, нажалост, нема довољно терминала. Последњих година Дунавом најчешће крстаре инострани туристички бродови који могу да пристану само у уређене луке. Национални парк Ђердап бележи повећање броја гостију од кад је изграђена лука у Доњем Милановцу. Прошле године је око 15.000 странаца боравило у овом граду који се налази у средишњем делу Ђердапске клисуре, а ове године је најављено стотину двадесет пристајања великих туристичких бродова, што значи да се може очекивати око 25.000 туриста. Страни и домаћи гости долазе у Ђердап, а истоимени национални парк ће се крајем августа представити на Седмом међународном фестивалу Дунав који се одржава у немачком граду Улму.

Ђердапски мозаик

Верује се да су Ђердапску клисуру, најдубљи, најдужи речни усек у Европи, стварале велике геолошке промене. Дугачка стотинак километара, клисура је сведок окршаја водене бујице и стена. Она је, наиме, настала тако што су река и Панонско море провалили бедеме Карпата. Највећа пробојница Старог континента је композиција од четири клисуре и три котлине, односно Голубачке клисуре, Љупковске котлине, клисуре Госпођин вир, Доњомилановачке котлине, клисуре Казан, Оршавске котлине и Сипске клисуре. Вертикалне стране Великог казана уздижу се и до три стотине метара и он се сматра најлепшом

клисуром. Цела пробојница је чудесан украс природе и историјски показатељ који сеже пре наше ере. Ђердапска клисура, са Дунавом и планинским залеђем, проглашена је националним парком 1974. године. Према научним сазнањима, клима каква је била током великог леденог доба у овом делу наше земље омогућила је уточиште за неке биљне врсте. Обилје и разноликост биљака помогло је и опстанак појединих животиња. Овај национални парк, највећи у Србији, године 2002. регистрован је на листи Унеска.

За прва насеља у клисури заслужни су сакупљачи плодова пре девет миленијума у Лепенском виру, Влашцу и Падини. Лепенски вир, локалитет од изузетног значаја, једини је на континенту који допире тако далеко у праисторију. Тачније, реч је о периоду између седам и шест хиљада година пре нове ере, а највећи успон ове колевке културе јесу скулптуре од дунавских облутака, које су приказ риболиких људских обличја међу којима је најпознатија Лепенац. Недалеко је још једно мање познато и мање истражено археолошко налазиште, које потиче из

средњег каменог доба (мезолит, седам хиљада година пре нове ере). Ту су откривени бројни гробови и покретни археолошки налази.

Ђердап су прво крстили Персијанци, називајући га Гирдап. Даље су њиме пролазили Аргонаути, легионари цара Тиберија, а Ђердап памти и походе цара Трајана на Дакију. Овај римски император је за собом оставио и чувену таблу. Зидани стубови на обали у селу Костол говоре о несвакидашњем неимарском успеху, односно мосту који је сазидан 105. године нове ере. У суседном Караташу је тврђава Дијана коју је подигао цар Трајан. Дијана је била војни објекат, а имала је и важан економски значај у том делу Римског царства.

Након повлачења Римљана

из Дакије, у 3. веку, Дунав је поново постао граница империје. Касније, током 6. века Византија се у овом подручју бранила од упада Авара и Словена. Област клисуре се везује и за великог српског јунака Милоша Обилића. Он је ловио по Мироч планини где га је срео и кнез Лазар. Верује се да је Милош подигао манастир Туман надомак Голупца. Баш код ове вароши Дунав и улази у клисуру где наставља даље да се пробија кроз балканско-карпатски масив. Ту се налази један од најбоље очуваних средњовековних градова – Голубачка тврђава.

Укроћена природа

Херодот је у петом веку пре нове ере пловећи Дунавом стигао до Ђердапа, али даље није могао. На Трајановој табли је 133. године забележено: „Император цезар, божанског Нерве син, Нерва, Трајан Август, победник над Германима, врховни свештеник, заступник народа по четврти пут, отац домовине, конзул по трећи пут, савладавши планинско и дунавско стење, саградио је овај пут”. Може се рећи да је ово моћно подручје одувек било изазов

за човека у кроћењу готово несавладиве природе. А највећи од свих изазова овде је био Дунав.

Основне одлике ђердапског сектора биле су велики пад, изузетна брзина воде и снажни вртлози, нагле промене ширине корита и дубине воде, сталне претње од подводних стена и хридина. Недвосмислено је био велики ризик за лађаре. Са стенама, брзином воде и великим нагибом Данубијуса борили су се и стари Римљани који су направили усеке за волловску вучу галија у стрмим обалама чији трагови постоје и данас. Аустроугари су, пак, прокрчили усеке у речном кориту и направили Сипски канал ради ефикасније подупрте пловидбе. Готово невероватно звучи да су, до отварања хидроелектране 1972. године као и изградње бродске преводнице, бродове кроз клисуру проводили такозвани лоцеве. Они су били речни пилоти који су, знајући све тајне скривене у клисури, имали прецизан распоред подводних стена на основу шифрованих обележја.

А идеја о лоцевима је потекла од Аустроугара.

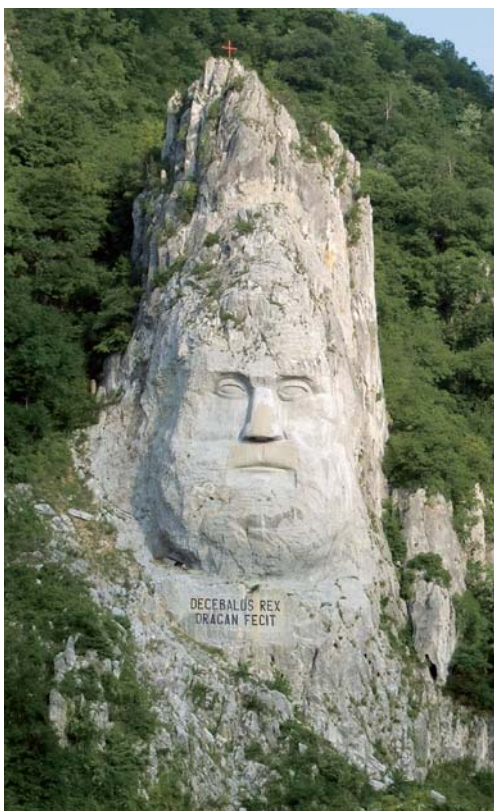
Страх од пловидбе који је Дунав у овом делу уливао љу-

дима, временом је прерастао у страхопоштовање. Њега је забележио и прота Матеја Ненадовић 1804. године, о таквој реци је сведочио и Вук Стефановић Караџић, а Јован Цвијић је записао: „Ти амбиси и те вртоглаве дубине у којима велики бродови, сићушни као чамци, миле вукући за собом поворке натоварених шлепова, управо узбуђују човека”. Ђердапска дивљина се, међутим, с временом предавала. Гвоздена врата, како су Ђердап називали Римљани и Словени, ипак су се полако отварала пред људском природом. Поред осталог то показују и његови урбани делови. Доњи Милановац је ново насеље настало након изградње хидроелектране „Ђердап I” и подизања нивоа Дунава када је потопљено старо насеље. Овај занимљив град је неколико пута током историје мењао место, и најзад се усидрио у центру Националног парка. Три километра узводно од тврђаве налази се данашња варош Голубац са уређеним пристаништем и хотелом у коме најчешће одседају ловци и риболовци. Мајданпек је градић у истоименој општини чије је

подручје познато по богатству руда бакра и племенитих метала. У неким селима се и даље негује традиционални начин испирања злата, а овде се према неким траговима рударило и пре шест хиљада година. Кладово је град са бројним зградама под заштитом државе, а посебан значајан овде има Археолошки музеј Ђердапа. На територији ове општине завршава се Ђердапска клисура али не и прича о њој.

Кроз своју историју, од неолита до данашњих дана,

Ђердап је представљао изазов. Сад је, пре свега, изазов туристима да се упознају са најлепшим и најузбудљивим делом тока Дунава ка Црном мору. Највећи број туриста крстари дуж клисуре у сопственим или изнајмљеним чамцима и јахтама док их са лево обале Дунава, у близини Малог казана и румунског града Оршаве, преко пута Трајанове табле, погледом прати Децебал, краљ Дакије уклесан у стену. Ђердап свакако пружа многе могућности, јер поред обилазака културно-историјских споменика; резервата природе и пећина (Рајкова пећина, Градашница, Дубочка, Церемошња, Равништарка), постоје и бројни други садржаји у оквиру излетничког туризма. Посматрање пејзажа са многобројних видиковаца је посебан доживљај, као и сусрет са језером Ђердап, четвртим по величини на Балкану а највећим у нашој земљи. Такође, на овом простору Србије одржавају се и многе манифестације. А у оквиру наутничког туризма издвајају се једрење, мотонаутика, веслање и спортови на води.

Јелена Оцић

ЉИЉАНА ЛАШИЋ

Времена су се
променила и
имам утисак
да у овој земљи
када пређеш
педесет пету годину
више ником
ништа не значиш.
Отписан си, а на
Западу је
потпуно другачије

Више од четири деценије Љиљана Лашић присутна је на нашој глумачкој сцени. У импресивној биографији, ова дама одиграла је бројне улоге на театарским сценама, у телевизијским серијама и драмама, филмовима... Последњих година посветила се и писању. Аутор је две књиге и пет драма, од којих се „Кућа са прозором“, „Слободне жене балканске“ и „Јасмин на странпутици“ са успехом изводе у београдском позоришту „Славија“.

Откако сте отишли у пензију, пре две године, не престајете да радите. Толико волите глуму, или сте принуђени на то?

– Нисам од оних који су много заљубљени у глуму, поготово не у овим годинама и околностима. Али, збиља морам да радим, јер са нашим пензијама, а ја

Образ је најважнија ствар у животу

немам националну пензију (нисам конкурисала, нити ћу) потребан ми је новац да бих егзистирала. Неком ће се можда моја пензија учинити страшно велика, а неком мала – примам 37.000 динара, и то за радни стаж од 42 године и високу стручну спрему. Знаш да се онима који имају 18.000 динара та пензија чини великом, али живети у Београду је казна сама по себи. Јер, Београд је скуп град. Пре неки дан сам се вратила из Швајцарске, где су цене апсолутно исте као и овде што се тиче намирница. Тако да ја, уз додатни рад, опет не могу да испуним основне потребе. Да не говорим о томе да уметници и у пензији морају да задрже нека интересовања – да оду у

позориште, на неку изложбу, концерт, а не да имају само за хлеб и маргарин.

Има ли шансе да се ситуација поправи?

– С овом количином крађе, корупције, промашених инвестиција, нема шансе. А пензије треба да достигну социјални ниво. Јер у овој земљи имате пензије од 10.000 динара, што је брука и срамота и то не смета посланицима да примају 130.000 динара.

Кажете да нећете конкурисати за националну пензију, а око тих пензија заслужним уметницима дигло се много прашине у јавности?

– Ту се ради по систему – кадија те тужи, кадија ти суди! Ја нисам противник

националних пензија, и мислим да људи треба да их приме ако су их заслужили. Нисам ништа ни против критеријума за додељивање тих пензија. У првом тренутку критеријуми су биле награде – Стеријино позорје, Златна арена... Али има уметника који никад нису стигли до Стеријиног позорја или Октобарског салона, а нису ништа мањи уметници и сликари.

Током читаве каријере били сте члан Београдског драмског позоришта, међутим, последњих година тамо Вас нема?

– Нема ме дуго тамо, изгубила сам све улоге, иако сам била једна од најзапосленијих глумица. Отишла сам под врло

необичним околностима. Нисам од особа које воле прославе, јубилеје, дељење сатова, значки, плакета, али мислим да је био ред да се жени која је провела читав живот у том позоришту купи бар ружа када је одлазила у пензију. Не патим за тим, можда сам томе допринела и сама. Играм доста у позоришту „Славија“, хвала богу што постоји, и делим судбину тржишта. Нас су ставили на тржиште као да продајемо лубенице, и ја сам се прилагодила томе. Скромна сам особа, имам све што ми треба, јер ми мало треба.

Везују ли Вас нека лепа сећања за позориште у коме сте били толико дуго?

– Везују ме дивна сећања на људе којих више нема, јер глумац траје колико је жив, ако није снимао филмове. Везују ме дивна сећања на Жику Миленковића, Раду Савићевић, Тању Лукјанову... Ја сам поштовала старије глумце, много научила од њих, не само о глуми, него и о животу. Али, времена су се променила и имам утисак да у овој земљи када пређеш педесет пету годину живота више ником ништа не значиш. Отписан си, а на Западу је потпуно другачије. У америчкој администрацији раде људи који имају и седамдесет година, зато што су одговорни, живот их је смирио, а и да би своје искуство пренели на млађе.

Је ли позориште „Славија“ Ваше уточиште?

– Оно је моје уточиште не само као глумца, него и као писца. Написала сам два награђивана комада, то су „Кућа са прозором“ и „Јасмин на странпутици“, који смо за седам година одиграли већ 200 пута. А та представа се не дотира, већ публика купује карте и позориште се тако одржава. Сасвим сам задовољна. Хтели су „робу“, добили су је, јер публика то гледа. Ја се само трудим да то не

буде испод нивоа, да то не буде јефтин садржај, јер припадам једној од последњих генерација које су добри професори изводили на пут. У својим драмама трудим се да погодим укус публике, и не мислим ту на подилажење ниским страстима, већ се бавим темама које људе занимају. Трудим се да то буде едукативно, смешно, довољно трагично – какав је наш живот. Покушавам да избегнем тај речник и ниво који нам нуде разноврсни ријалити шоу програми, којих се дубоко ужасавам. То је дно дна, али оно се, нажалост, дисперзује на све видове живота.

Последњих година много пишете. Шта Вас је нагнало да се „латите“ оловке?

– Знала сам да ћу морати да одем у пензију, иако још имам право да радим. Знате, уметници нису као неки други људи који раде у канцеларијама и једва чекају да оду у пензију јер не воле свој посао. Уметници воле свој посао и желе да га раде до краја живота. Закон је омогућавао да радим до шездесет пете године, а ја сам отишла раније. Не бих волела да звучим као огорчена жена, јер ја то збиља нисам већ сам врло способна. Почела сам да пишем да бих амортизовала тај одлазак, то да више ником нисам потребна, бар у уметничком смислу. Врло сам задовољна како публика прихвата моје комаде и сале су пуне. На сцени сам и као глумац и као писац комада, јер и играм у својим драмама. Да се мало насмејемо – увек кажем: „Који је кретен ово написао?“ Када сте на сцени као глумац, а као писац ослушкујете публику, то је неки пут јако добро, а неки пут није, јер од себе очекујете више него што можете да пружите.

Више од четири деценије се бавите глумом. Када се осврнете уназад,

шта сматрате највећим достигнућем?

– Могла бих да издвојим улоге одиграли у Београдском драмском позоришту, у комадима Слободана Селенића, Нушића, „Избирачицу“ као неку младалачку улогу, а све улоге које сам писала последњих година себи издвајам као зрела глумачка остварења. Имам ту несрећу да ме људи углавном памте по неким телевизијским серијама, где сам играла нешто што збиља нисам ја. Публика веома мало иде у позориште и са те стране ми не можемо да стекнемо неку велику популарност. Мада, широка популарност може да замагли ствари, јер популаран глумац није нужно и добар глумац. Поготово сада, када се намножило толико серија и када у свима играју исти глумци, тако да ми се често чини да гледам исту серију само на различитим локацијама.

Пре двадесетак година били сте политички активни. Да ли се некада кајете због ангажмана у СПО-у?

– Не кајем се, мада мислим да сам улудо изгубила време. Јер је, како наш народ каже – иста мета, а друго растојање. Дефинитивно, наш менталитет је какав јесте, и нико није хтео да мења себе. Све се врти само око власти, бенефиција и пара. Да је другачије, не би се догађало да готово сви који су били у политици имају виле на Дедињу од милион евра, док народ има пензије од по 10.000 динара. Ја се заиста у овом времену не сналазим, јер држим да је образ најважнија ствар у животу.

Ваш супруг је познати филмски сценариста Владислав Лашић. Како изгледа брак два уметника?

– Уметнички бракови су доста чврсти, то је бар моје искуство. Ја сам у браку готово четрдесет шест година. Уметнички бракови су врло либерални, где имате једну филозофску раван живота. Ту не долази у обзир оно – где ћеш, с ким ћеш, шта ћеш... Мислим да је брак добар онда када делите исте афинитете, а Владислав и ја имамо исте афинитете. Исте ствари волимо и исте ствари не волимо.

Када нисте на сцени или не пишете, шта Вас испуњава?

– Испуњава ме Копаоник. Ето, штедела сам годинама и успела да направим малу кућу на Копаонику. Иако сам градско дете, јако волим природу и испуњавају ме те шуме тамо, биљке, птице, животиње, та моја кућа и пријатељи са Копаоника. И унука Јована, која је већ завршила други разред и једна је од бољих скијашица, што је моја заслуга. У мојим годинама ја само имам план да не будем болесна. Волела бих да можда напишем још један комад и да тиме завршим своју каријеру списатеља, али видећемо.

Владимир Ђурђић

Љиљана Лашић пред представу „Јасмин на странпутици“

ЛЕЧЕЊЕ ПОЈАЧАНОГ ЗНОЈЕЊА

Операција решава проблем

Торакоскопска симпатектомија име је једноставне, тридесетоминутне операције која пацијента у болници задржава само један дан, а која је у стању да људе са примарном хиперхидрозом, како се зове ова болест, заувек ослободи мука

Знојење је врло важно за одржавање константне телесне температуре, јер зној доприноси хлађењу тела када дође до повишене температуре, било спољне лети или унутрашње због болести. Знојење је процес производње и испаравања течности (зноја) која се примарно састоји од воде, као и мање количине разних минерала и која се излучује путем знојних жлезда у кожи сисара.

Зној није ни вода ни лимфа, али због количине соли и уопште хемијског састава подсећа на мокраћу. Знојење тела из приближно два милиона знојних жлезда, највише их је на челу и табанима, може дати литар зноја по сату. Зној не смрди. Оно што ствара непријатан мирис при знојењу су заправо бактерије на кожи. Оне се хране знојем и затим стварају излучења која стварају онај препознатљиви мирис. Значи, ако је кожа чиста, зној неће изазвати непријатан мирис.

Прекомерно знојење или хиперхидроза, иако не представља значајан медицински проблем, присутно је код приближно три одсто светске популације, нарочито код млађих особа. За разлику од функционалног знојења које настаје као последица физичких вежби, премора, повишене телесне или спољашње температуре, примарна хиперхидроза настаје као последица емоционалних проблема и анксиозности. Појединци који имају овај проблем нису пацијенти, већ особе са извесним поремећајем у ра-

ду знојних жлезда, зато се у медицини не третира као болест већ као стање.

– Ова болест није толико значајан медицински колико социјални и психолошки проблем. Људима са појачаним знојењем драстично се нарушава квалитет живота, јер хиперхидроза не подразумева само знојење након напора или кад је вруће, већ стално зноје-

др Иван Кухајда

ње појединих делова тела. Због тога људи, поготово млади, избегавају контакте са другима, носе тамну одећу, почињу да се повлаче у себе, а неким се догађа, ако раде посао који подразумева контакт са људима, да им послодавац запрети смањењем плате или отказом јер делују неуредно или клијенти почињу да их избегавају – прича др Иван Кухајда, хирург на Клиници за грудну хирургију Института за плућне болести Војводине у Сремској Каменици.

Будући да Светска здравствена организација сматра да здравље није само одсуство болести, већ и социјално и психолошко благостање, хиперхидрозу ипак можемо сматрати болешћу.

Конзервативне мере за смањивање прекомерног знојења су дијететски режим живота (забрана конзумирања кафе, чаја, кокаколе, чоколаде), затим употреба разних антиперспираната, лекова (седативи, антихолинергици, симпатолитици, бетаблокатори), јонофореза, инјекције ботокса, али је хируршка терапија показала најбоље трајне резултате. Основна и најчешћа индикација за извођење торакоскопске симпатектомије је примарна палмарна хиперхидроза која је најчешће удружена са аксиларном хиперхидрозом или знојењем и црвенилом лица. Индикација за операцију су особе код којих се појачано зноје само поједини делови тела (дланови, пазушне јаме, лице или стопала), а не цело тело.

– На Клиници за грудну хирургију Института за плућне болести Војводине у Сремској Каменици од 2008. године до данас оперисали смо 500 пацијената због примарне хиперхидрозе. Већином су то млађе особе, у просеку око 30 година, а подједнак је број мушкараца и жена. Сви пацијенти су постоперативно били изузетно задовољни успехом хируршке интервенције. Није било компликација ни током ни после операције. Број дана проведених у болници био је у просеку мањи од два. Компензаторно знојење леђа и стомака, као последица смањења лучења жлезда у зонама због којих је операција и урађена, споредни је ефекат након захвата, јавило се код око 30 одсто оперисаних пацијената, али је то углавном пролазно стање које пацијенти добро подносе – објашњава наш саговорник.

Не постоје подаци колико људи у Србији има проблема са појачаним знојењем изузев оног да се Клиници за грудну хирургију сваке недеље јави десетак особа из целе Србије: од Суботице, преко Новог Сада и Београда до Ниша. Међу њима су људи којима је запрећено отказом, средњошколци којима знојење дланова не допушта припреме за архитектуру, професионални возачи којима једноставно клизи волан... Доскора, ови људи су најчешће, уместо конкретне помоћи, добијали лекове за смирење и упут за психолога или психијатра, али је сада тридесетак минута на операционом столу сасвим довољно да их заувек ослободи проблема.

– Торакоскопска симпатектомија представља стандард лечења за примарно прекомерно знојење и изводи се свуда у свету већ 30 година са изванредним резултатима. Операција је минимално инвазивна, изводи се у општој анестезији и траје око 30 минута, а ради се кроз три

Бесплатно уз упут

За операцију је потребан упут за болничко лечење за Институт за плућне болести у Сремској Каменици, који се добија од лекара опште праксе. Без упута (за пацијенте без здравственог осигурања или стране држављане) операција кошта 1.000 евра у динарској противвредности. Листе чекања нема, ни са упутом ни без њега, а све се завршава за само две недеље од првог доласка у Институт.

ге органе а пацијенти је углавном добро подносе – тврди др Кухајда.

Код свих пацијената који су оперисани због хиперхидрозе операција је успела и махом сви наводе да им се квалитет друштвеног и социјалног живота након тога драстично поправио: сигурнији су у себе, немају проблема да се рукују са

мала реза на бочним странама грудног коша величине пет милиметара, тако да ожилжака нема. Ефекат се јавља одмах након буђења из анестезије, и трајан је – пацијент се буди са топлим и сувим длановима и пазухом. Знојење не престаје у потпуности, није то ни циљ операције, већ се само нормализује лучење – прича др Кухајда.

Неколико сати након операције пацијент иде кући и способан је да се већ сутрадан јави на посао и настави са свим активностима. После недељу дана дозвољена су му и дужа путовања, излагање сунцу, купање на плажи.

– Апсолутно је проверено да ова операција нема нежељених ефеката на дру-

другом особом, могу да носе одећу различитих боја без бојазни од флека испод пазуха...

– Ова операција је применљива код свих пацијената који болују од примарне хиперхидрозе, значи код оних којима је то основна болест. Међутим, уколико је у питању секундарна хиперхидроза, односно прекомерно знојење које је последица неке друге болести, попут дијабетеса, операција ту неће помоћи, јер се мора лечити болест која је примарни узрочник. Такође, ова операција се не препоручује људима са тешким болестима срца или повредама плућа – напомиње др Кухајда.

Драган Пејић

Заштита од сунчанице

Услед претераног излагања сунцу може доћи до сунчанице, па је неопходно применити све мере за њено спречавање. Сунчаница почиње јаком главоболњом, кожа је сува, а телесна температура се повећава. Могу се јавити вртоглавица, немир, поспаност и повраћање. Неретко долази до зујања у ушима, поремећаја вида, па и несвестице.

Сунчаницу би требало схватити као озбиљно обољење и придржавати се препорука лекара да до ње не дође. Потребно је избегавати излагање сунцу у ризичном периоду дана када је зрачење највеће (од 11 до 17 часова), носити шешире са широким ободом, расхлађивати главу и врат хладном водом што чешће и уносити веће количине хладних напитака.

Ако ипак дође до појаве знакова сунчанице, треба брзо и прибрано реаговати: особу која има наведене симптоме сместити у хлад, скинути јој вишак одеће и постепено јој расхлађивати главу и врат, давати хладне напитке (уколико је оболели при свести), сместити болесника у замрачену и хладну просторију, контролисати телесну температуру до враћања на нормалу.

Уколико је болесник без свести или су се јавиле халуцинације, грчеви и поспаност, неопходно је сместити га у најближу здравствену установу. И након смиривања тегоба могуће је још неколико дана осећати главобољу, раздражљивост и зујање у ушима.

Ј. Оцић

АЛЕКСИНАЦ Већа брига о медицинском отпаду

Прикупљање медицинског отпада у Здравственом центру у Алексинцу почело је у мају и отпад се одвози у Сокобању, где већ постоје просторије за одговарајући третман. До септембра треба да буде обезбеђена једна слична просторија, за коју ће опрема бити набављена као остатак донације у оквиру пројекта ЕУ „Управљање медицинским отпадом“.

Конкурсом код Европске уније обезбеђена је опрема, али ће тзв. оперативне трошкове, који подразумевају куповину опреме за амбалажу, сносити саме здравствене установе. То ће за алексиначки Здравствени центар бити знатан трошак који би, према неким проценама, могао да достигне 400.000 динара годишње.

Иначе, укупна вредност донације, заједно са возилом, износи 110.000 евра.

С. Илић

Ледене посласстице

Домаћи сладолед

(за четири особе)

Време припреме: 10 минута

Састојци: литар млека, 300 г шећера, два цела јајета, три жуманца, кесица ванилин шећера.

Припрема: Скувати млеко са шећером. У другу посуду ставити јаја и жуманца, па лагано сипати прокувано млеко непрестано мешајући жицом или миксером, додати ванилин шећер и процедити. Ставити масу да се добро охлади (треба да буде у фрижидеру 2-3 сата), па додавати додатке по жељи.

Лешник: У припремљену смесу за сладолед додати 80 г пропрженог млевеног лешника и чашицу мараскина.

Малага: У припремљену смесу за сладолед додати 100 г сувог грожђа, чашицу рума и мало јестиве црвене боје.

Грилијаж

Састојци: 100 г шећера, 100 г ораха и 50 г путера

Припрема:

Припрема грилијажа: У посуду истопити шећер, све док не добије смеђу боју. Потом додати орахе и масу разлити на уљем подмазан плех. Охлађен грилијаж издробити на ситне комаде и самлети. Пенасто умутити путер и њега додати маси.

У припремљену смесу за сладолед додати грилијаж.

Јогурт са џемом од боровнице

(за четири особе)

Време припреме: 10 минута

Састојци: 800 мл јогурта, 50 мл воде, две кашике рума, 150 г џема од боровнице.

Припрема: Џем помешати с водом па га кратко прокувати на лагајој ватри. Склонити с ватре, додати рум, па уз повремено мешање охладити. Јогурт распоредити у четири високе стаклене чаше. У сваку чашу умутити по кашику охлађеног, растопљеног џема.

Напомена: Припрему овог десерта убрзаћете ако претходно јогурт и чаше добро расхладите.

Шварцвалд сладолед торта

Време припреме: 40 минута

Састојци:

Подлога од кекса: 200 г кекса, три кашике шећера, две кашике воде, 50 г чоколаде за кување, две кашике путера.

Припрема:

Сладолед од слатке павлаке: Умутити павлаку у чврсти шлаг. Киселу павлаку добро измешати са шећером у праху и ванилин шећером. Затим, пажљиво, кашиком, у киселу павлаку додати умућени шлаг. Смесу сипати у посуду и ставити у замрзивач

Сладолед од чоколаде: На пари растопити чоколаду за кување с млеком и шећером у праху. Оставити да се охлади, па додати рум. Повремено

добро измешати. Смесу поделити на пола. Сваку половину на комаду фолије обликовати у „коре“ према величини калупа за тарту. Подлога од кекса би требало да се охлади пре слагања торте.

Торта: Калуп за тарту обложити провидном фолијом. Кашиком прво у калуп пажљиво сипати чоколадни сладолед. На сладолед нанети слој од три кашике џема или пекмеца од вишања, па ставити једну кору од кекса. Затим на то пажљиво додати сладолед од слатке павлаке и прекрити другом кором. Лагано притиснути да се сви слојеви лепо споје. Тарту ставити у замрзивач на најмање 2-3 сата, па пребацити на тањир (по могућности пластичну подлогу јер је најбоље тарту држати у замрзивачу). Украсити шлагом и ренданом чоколадом, а по жељи и понеком вишњом.

Напомена: Сладолед тарту и након украшавања можете вратити у замрзивач до послуживања. Послужите брзо да се не топи превише, а остатак држите у замрзивачу. Замрзнута може стајати и дуже време. Зато је препоручљиво припремити тарту који дан раније.

Поховани сладолед

Сваки сладолед могуће је поховати и тако направити посебну посласстицу. Кугле добро замрзнутог сладоледа уваљати у брашно, затим умочити у јаја и млеко и на крају добро уваљати у презле. Овако припремљене кугле сладоледа вратити у замрзивач да би се поново стегле.

У тигању загрејати већу количину уља и кратко пећи кугле, док презле не порумене.

Напомена: Важно ја да направите добар пох да сладолед не би дошао у додир са уљем (због воде). Поховане кугле оцедите од масноће и послужите их преливеном топљеном чоколадом.

Припремила: С. С.

Сладолед од слатке павлаке: 300 г слатке павлаке, 150 г киселе павлаке, две кесице ванилин шећера, 100 г шећера у праху.

Сладолед од чоколаде: 300 г слатке павлаке, 50 мл млека, 50 г чоколаде за кување, 100 г шећера у праху, кафена кашичица рума.

Додачи: три кашике џема од вишања, 200 г слатке павлаке, нарендана чоколада, пар целих вишања.

промешати да остане кремасто. Умутити павлаку у чврсти шлаг, па додати охлађеној чоколадној смеси. Смесу сипати у другу посуду и ставити у замрзивач. Сладоледи би требало да стоје у замрзивачу 4-5 сати, да би се добро охладити и стегли пре слагања торте.

Подлога од кекса: Кекс самлети. Од воде и шећера скувати сируп па у њему растопити чоколаду и путер. Чоколадни сируп додати у кекс и

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Добробит наша и њихова

Кад је човек болестан гледа у лекаре као у богове, а неки од њих се тако и понашају

Е, баш се обрадовах неки дан, чедо моје, због једне вести у новинама. Пишу како је пензионисани амбасадор Јапана који је службовао у Србији проглашен за почасног грађанина наше земље. Свака им част који су га предложили и изабрали – бољег нису могли наћи.

Кад се само сетим, љуби те баба, колико сам пута видела на телевизији тог господина што му је име Тадаши Нагаи, како у име свог народа поклања нашем: кола хитне помоћи, градске аутобусе, вештачка ђубрива, паре за поправку и опремање школа и позоришта, набавку медицинских апарата... И увек би, са оним својим смиреним смешком и скромношћу која иде уз право, великог господина, нагласио да чувамо те поклоне народа Јапана и да их користимо за добробит свих.

Било ми је жао кад је отишао у пензију, не због њега, него због нас. Он ужива гајећи оно патуљасто дрвеће што га зову бонсаи, што је, кад би се одмарао, радио и у врту своје резиденције.

Знала сам ја, чедо моје, да није он сам одлучивао шта ће коме дати, да је то политика њихове владе, која се, срећом по нас, и даље наставља. Њега је заменио нови амбасадор – његово сам име записала док га не запамтим – Тошио Цунозаки, који је најавио како ће влада Јапана поклонити 5,8 милиона евра за рано откривање рака дојке у Србији. Рекао је како је код нас велики проценат жена које болују од ове гадне болести, и да, пошто ниво медицинских прегледа није довољно висок, проценат раног откривања је тек 25, док је у Јапану између 70 и 80 одсто. За те паре треба да се купе мамографи за 39 болница и здравствених центара, поручио је господин амбасадор, надајући се да ће много већи број жена стићи да се прегледа док не буде касно.

Заплаках се, дете моје, кад сам то прочитала, јер сам се сетила како је комшиница Аника у мају била близу живчаног слома. Осетила јој кћи студенткиња неку квржицу на левој страни, па док је добила упут за снимање једно, па начекала друго, и ондак је запело да стигне до хирурга. Све је заказано, рекоше им, могу стићи на ред тек у септембру! Ко да преживи три-четири месеца стрепње и помисли на оно злоћудно! Сви смо се ми дали у потрагу да преко кога знаног ил незнаног мала стигне до тог прегледа. И била је преко једне докторице која јој је отворила врата код хирурга, али није

хтела да чује ни за какав поклон, ил не до бог паре. То ми је онда вратило наду да још има људи...

А има и нељуди, и те каквих недостојних за медицинско занимање. Ја се у ту струку не разумем, дете моје, ни које лекове прописују јер помажу народу, а које зато што морају због те позитивне листе, а које због личне добробити од фармацеутских кућа. Кад је човек болестан гледа у њих као у богове, а неки се тако и понашају. Ови из најновије здравствене афере са лековима за рак (они из прошле су ослобођени и одговорности и робије) обогатише се на туђим животима. Полиција их је пратила и ухапсила; има доказа, има сведока, има оптужнице... Ал бојим се, чедо моје, да ће се и ови измигољити као и већина пре њих. Доказаће њихове стручне комисије да су то све клевете, и да се они нису обогатили на основу мита од произвођача и трговаца лековима, и да су пацијенти лечени по прецизним протоколима. Врана врани очи не вади.

Кад се само сетим Снеже, којој су после царског реза заборавили иглу, па је после 20 и нешто година морала на операцију. Тражила је мишљење експерта из другог града да приложи тужби. Дала му је сву документацију и лепе паре за услугу. А он написао да је такорећи нормално да се при таквим компликованим захватима нешто превиди.

Уздам се само у министра здравља. Опет су га сколили да поднесе оставку, али он, наравно неће, и поручује да је то чиста политизација и замена теза, а могуће и жеља да се пребацавањем теме на политички терен замагли суштина – борба против криминала. Министар на тој функцији, како сам каже, остаје само због одговорности, јер ће наставити да се бори против криминала, али и несавесног рада и других аномалија.

Колико видим, љуби те баба, ово продужење радног стажа у новом пензијском закону уводи се понајвише да би овај министар могао што дуже да се бори.

Унука Ика

УНИВЕРЗАЛНИ ВОЈНИК, ГЕРОНТОЛОГ, ЕКСПЕРТ ЗА АФРИКУ...

Професије будућности

Половина деце која се сада рађа у богатим земљама доживеће 100 година па је једно од занимања која ће бити тражена и неговатељица за старе

Престижни амерички часопис Форбс је у сарадњи с најеминентнијим истраживачким институтима покушао да одговори на интригантно питање – које ће професије током предстојеће деценије бити најтраженије.

Иако је у последње две године у свету мање оружаних конфликта него раније, најтраженија професија остаје – универзални војник. Али, према футуролошком сценарију, тај војник неће ићи у дуге, исцрпљујуће, тоталне ратове, какви су бивали у 20. веку, него ће интервенисати на „врућим тачкама“. Пре свега, против терориста, чијих је жртава све више широм света, као и против оружаних побуна које у појединим земљама угрожавају уставни поредак и стабилност у региону. „Војник будућности мораће одлично да познаје услове на локацији где интервенише, психологију становништва и истовремено да се снађе без коришћења тешке технике“, елаборира за Форбс опис посла војника будућности Александар Храмчихин из руског Института за политичка и војна истраживања.

Најтраженије професије за нову деценију

1. Универзални војник
2. GR менаџер
3. Неговатељица-геронтолог
4. Алтернативни енергетичар
5. Трговац с Африком
6. Новинар-компилятор
7. Стручњак за нафту из тешко доступних налазишта
8. Експерт за генетику биљака
9. Урбаниста-територијални планер
10. Експерт за националне и верске сукобе

На другом месту најпотребнијих занимања биће стручњак кога компанија унајми и плаћа ради преговора с државним службеницима. Форбс га назива GR менаџером (GR – Gouvernemet relations, ци-ар) а његов главни задатак јесте да код државе за свог послодавца извуче најповољније одлуке и услове. Аутори истраживања полазе од тога да ће се још дуго превазилазити последице глобалне економске и финансијске кризе и да ће знатно порасти улога државе у економији. „Невидљиву руку тржишта и слободног предузетништва замењује сасвим видљива песница државе“, духовито коментарише Бил Грос, шеф инвестиционе компаније Ритсо (управља највећим фондом обвезница на свету).

Светска популација биће све старија. Сада је, према статистикама УН, око половина човечанства млађе од 29 година, а 2050. човечанство ће на две половине делити тридесет и осма година. А дански демографи тврде да ће, што је сигурно најупечатљивије, више од половине деце, која се се сада рађају у развијеним земљама, доживети стоту! Старих људи ће бити све више, а истовремено само 30-40 одсто њих моћи ће без туђе помоћи. У свету стреловито почиње да расте тражња за неговатељицама за старе, што ће, према Форбсовом истраживању, бити на трећем месту професија по тражености.

Фирмама ће бити потребно доста стручњака за трговину с Африком и биће све цењенији. Овај континент је други

по резервама боксита, руде хрома, кобалта, индустријских дијаманата... У трку за афричким рудним богатством упустиле су се азијске земље, чак половина инвестиција на Црни континент долази из Кине, Индије и Јужне Кореје. Полази се, наравно, од тога да је рудно богатство Африке због традиционално нестабилне политичке и безбедносне ситуације слабо истражено и мало експлоатисано. Амерички национални геолошки институт предвиђа да ће се експлоатација злата на овом континенту до 2015. повећати за трећину, гвоздене и уранове руде чак за 2,5 пута. А познато је да уговоре и концесије за истраживање и експлоатацију добијају само оне западне или азијске компаније које нађу заједнички језик с афричким владоцима. Због тога, без посредника и специјалиста за Африку се једноставно у светској стратегији не може...

У Африци, али и у другим деловима „трећег света“ људи ће се све више селити у градове. Сто највећих светских метропола је 2005. стварало 25 одсто бруто друштвеног производа света, лане већ 30 одсто. У градовима ће 2020. живети 77 одсто људи (сада 50 одсто). Планирати, градити и одржавати мегаполисе, осигурати све потребне функције и службе, захтеваће армију урбаниста и просторних планера – то је опис посла професије урбанисте-територијалног планера која је, такође, међу 10 најтраженијих.

Милијарда људи пати од потхрањености, дневно од глади умире око 17.000 деце, наводи организација УН за пољопривреду и исхрану – ФАО. Због тога је неопходно много више стручњака-генетичара који ће одгајивати нове сорте агрикултура. Уз њихову помоћ планета би могла, већ 2015, када ће на њој живети 9,3 милијарде људи, решити проблем глади. И то заувек!

Милан Лазаревић

ДУГО ТОПЛО ЛЕТО

Неће сви на одмор

Неким не дају новчане прилике, другима послодавац, а има их који хоће да зараде на неискоришћеном одсуству

Некада се знало, а старије и средње генерације које памте јефтини радничка одмаралишта и синдикална путовања могу да потврде: у ово доба године или сте били на мору, или сте се управо вратили отуд или спремали да кренете. Другим речима, летовања су била масовна и подразумевајућа, а и море „наше“.

У међувремену, добили смо нова иностранства. Паралија нам постала ближа од Макарске, а Кушадаси од Бечића, после освајања Грчке и Турске открили смо Тунис, Египат, да поменемо само најпопуларнија и по ценама најприступачнија одређишта (заборавићемо даље и егзотичније дестинације), али упркос богатој и све богатијој понуди и пасошима у којима виза више није потребна, многи од нас ће остати код куће.

Крива чини своје, не само овде. Прерачунавају се и богати. Анкета спроведена почетком јула у Немачкој показала је да ће половина грађана летовати, али да чак 41 одсто оних који се спремају на одмор планира да потроши мање новца него ранијих година, 26 одсто уплатили су јефтине аранжмане, 15 одсто уштедеће тако што ће скратити боравак, а десет одсто одустало је од пута.

Како ће ко искористити одмор, уосталом, ствар је његова и породичног буџета, али истовремено нико ни у Срби-

ји, ни у Немачкој, нити било где у Европи (остаћемо у нашем делу света) не доводи у питање право на плаћено годишње одсуство. Негде је то више, негде мање, свака земља има своје прописе у том погледу, али у просеку, запослени у европским земљама уживају од 22 до 25 дана одмора, док издашна француска држава омогућава радницима предах од пуних 30 дана.

Американци, међутим, овако нешто могу само да сањају. Амерички просек је девет дана, али гора од тога је чињеница да ни то није загарантовано, односно питање годишњег одмора није законски регулисано, већ је предмет уговора између послодавца и запосленог што, како наглашавају критичари, чини Сједињене Државе изузетком међу 33 најбогатије земље, а Американцима доноси епитет „нације без уживације“.

Неупућенима одиста збуњујуће делује податак да у САД један од четири радника (25 одсто) нема никакав плаћени одмор, а од оних који одмор имају, сваки шести га не користи, док пуне две недеље пландовања може себи да приушти тек сваки четврти запослени.

Статистика ставља у исту раван животне крајности. Тако и у овој америчкој причи тежиште проблема пада на ниже радничке слојеве и за-

послене у малим фирмама, док скупе професије и висока државна служба повлаче за собом бољи статус у свему, па и у одморима. Све је ствар преговора и погађања, па се и ставка разних бенефиција, у које спада и број дана плаћеног одсуства, високо котира у понуди компаније за запослење, поготово ако су у питању тражене струке или професионалци на цени. У посебне погодности ту спадају и новчане компензације за неискоришћено одсуство.

Да није конкретних података, тешко би било поверовати о каквим је сумама реч, поготово када су у питању запослени у државној администрацији. Како је објавила истраживачка медијска агенција „Калифорнија воч“, ова америчка савезна држава је у периоду између 2006. и 2009. потрошила 486 милиона долара да би 52.000 запослених намирила за дане одмора које нису користили.

То је чиста математика, али и манипулација. Захваљујући дужим одморима, функционерима и менаџерима није проблем да одраде, односно уштеде, недељу или две које ће касније наплатити. А кад се томе дода и могућност да се ови дани пренесу у наредну годину, онда „уштеда“ нарасте до више хиљада долара, а код оних на највишим позицијама и до десетина хи-

љада. „Лос Анђелес тајмс“ је својевремено писао о округу Вентура у јужној Калифорнији, једном од најбогатијих у земљи, чији се годишњи буџет од 1,2 милијарде долара показао недовољним да поднесе све издатке.

А превелико оптерећење су, између осталог, представљале надокнаде на име неутрошеног одмора запосленима у локалној администрацији, посебно руководећем кадру. Своте су биле огромне, као и број накупљених сати, у неким случајевима и 400. Поред тога, било је службеника који нису одмах узели астрономску суму, већ тај износ пребацили у масу за пензијски обрачун, што је значило буџетско оптерећење и у будућности.

У таквим околностима, сматрају зналци, држава би требало да се угледа на компаније и ограничи број прикупљених сати на рецимо 80, што сужава простор за злоупотребе. Али, пре било чега другог, Америка би морала да гарантује свим запосленим право на плаћени нерад, јер последице озгањања су дугорочне и озбиљне, упозоравају стручњаци, наводећи да Американци пате од синдрома недостатка одмора, што се огледа у депресији, психичкој исцрпљености, премору, безвољности и небројеним другим здравственим сметњама.

Д. Драгић

ОД КЊАЗА МИЛОША ДО ММФ-а

Прве српске пензије

Пензије у Србији су увек актуелна тема, али истинитије је рећи да су оне из значења актуелан – садашњи, данашњи, савремен, одавно прешле у категорију вечних тема. О пензијама причају и пензионери, и запослени и незапослени, прича се на улици, пијаци, у шетњи.

Од стручне до булеварске штампе, од дневних новина до часописа, радио и телевизијских вести, тематских емисија, како данас, тако и годинама уназад, пензије, закон о пензијама, допуне закона, корисници, будући корисници пензија, категорије пензионера су непресушна тема.

Статус пензионера изазива задовољство и незадовољство, код нас „обогаћено” још и несигурношћу. Не тако давна искуства су показала да је могуће и не исплаћивати пензије. То време нам је оставило као вест дана – „данас се исплаћују пензије”. Иако већ дужи временски период пензије стижу одређених датума без застоја, та искуства још помало изазивају страх, а новинари и даље обавезно извештавају о дану исплате пензије.

Призивајући сећања и прелиставајући негдашњу штампу, стално се провлачи иста тема – да мере које се доносе не решавају проблем пензија на дужи рок, због чега се често улазило у различите реформе. Најновија реформа, после дуготрајних преговора са Међународним монетарним фондом, изнедрила је и нови Закон о пензијском систему који, између осталог, треба да допринесе дуготрајнијем уравнотежењу државног буџета.

Али да се вратимо мало у историју и присетимо како је све код нас почело давне 1833. Те године кнез српски Милош Обреновић потписао је решење следећег

садржаја: „Почитајемо господару и љубезни брате, кнеже Илија, ревност усредне верности и заслуге, које сте Ви господару Илија Марковићу, од 1804. године до самог овог магновенија, отачеству нашем, а и личности мојој онако сјајно указали, побудили су ме братским оком на старост погледати, која вас је стигла и заповедити књажевско српском казначејству да Вам за награду по сто аустријских талира сваке године до смрти исплаћује”.

Године 1835. донето је прво решење госпођи Јелени Ђ. Петровић које садржајем указује на врсту претече породичних пензија: „Уважавајући славна и вечна бесмртја достојена дела покојног супруга Вашег господара Ђорђа Петровића, бившег врховног војда, роду и отачеству нашем учињена, и сматрајући на старост Вашу, благоволило је његово височан-

ство милостјевши господар и књаз наш указом својим 23. месеца фебруара т. г. благоутробно одредити Вам годишњу пензију од пет стотина талира, коју ћете од Ђурђева днеове 1835. год. из приватне азне књажевске почети примати”.

Преко личног чина Милоша Обреновића, његове добре воље, вероватно и иступљивања савести, стиже се и до прве општеважеће Уредбе из 1841. године.

Ту уредбу о пензијама чиновника доноси Милошев син Михаило М. Обреновић: „1. Сваки чиновник који је указом у коју год устојену службу с платом из правителствене касе постављен, учесник је права, да може кад по смислу тачке 53 Устава из законског узора из службе иступити, пензију добити... 6. А сваком чиновнику који је пуних четрдесет година уредно и добро служио, па иште, да из службе иступи, оће му се тај иступак одобрити, и онда ће му пуна пензија колико му је последња годишња плата била, с тим дат, да је до своје смрти у миру ужива... 9. Зато ће се само онај чиновник, који је пуних десет или више година добро служио и у служби телесно или душевно тако изнемогао и ослабио да није никако више за даљу службу способан, с пензијом, коју буде по служби годинама заслужио, из ове иступи ... Свако казначејство дужно ће бити тачну листу свију пензиониста, које оно исплаћује, с означењем припадајуће им пензије држати, и њене квите у добром поретку чувати, како ће с протоколом, који ће о њима и о исплати њеној водити, у своје време, као и остале рачуне попечитељству финансија, даљегу нужно ради поступка, предавати моћи”.

Дакле, како стари архиви кажу, Шапчанин, рођен је у Грушићу, „велики вилајетски судија” и, после Петра Добрића, министар правде, Илија Марковић, по вољи Милоша Обреновића први је пензионер у Србији. Други познати Шапчанин, Лука Лазаревић, постао је пензионер 1847. на основу прве Уредбе о пензијама из 1841. године.

Први Закон о пензијама усвојен је 1850. године, а његов творац био је Никола Дабар. Године 1952, Уредбом Владе ФНРЈ формиран је Републички завод за социјално осигурање, да би данас примања пензионера ишла преко Фонда пензијског и инвалидског осигурања Србије.

(Коришћена грађа Међуопштинског архива у Шапцу)

Б. Радвановић

Народни музеј у Шапцу

ЖОРГАНЦИЈЕ ЈОШ НА ЦЕНИ

Покривање занатским умећем

Постоје две технике прављења јоргана, прва је шувалски рад а друга рад на раму

Продајни простор јорганцијске радње у Вишеградској улици не одише прошлошћу, иако назив јорганција упућује на бивше време. Али, када се из продавнице зађе у радионицу, недвосмислено је да је реч старом

занату. Поред радне атмосфере, ту је и стара машина попут сингерице, велики рам за затезање и машина за шивење јоргана, великих димензија, стара више од три деценије. Ружа Радосављевић је, као ратно сироче, мало знала о јорганцијском занату када је, 1954. године, почела да похађа Занатску школу. Али га је изучила и заволела, а касније заједно са супругом основала посао за израду јоргана.

– Ручни и машински рад не могу да се пореде. Некада се шест сати израђивао

један јорган. Постоје две технике израде. Прва је примитивнија, назива се шувалски рад. На тај начин ради мој колега на Дорћолу. Он израђује јоргане на колону, онако како су то Турци радили, јер ми и јесмо овај занат преузели од њих. Други рад је на раму, мислим да је он бољи, а у његовој основи је затезање материјала. Дobar део нашег заната подразумева и обраду вуне. На нашем поднебљу јоргани се израђују и од памука и од перја. Ја сам се са овим послом сродила и не могу тек тако да га напустим иако се јоргани данас израђују и од синтетике, а приде су и многи стари занати угашени – дочарава свој посао Ружа Радосављевић.

Природни материјали и квалитет

До 1962. године било је тридесет пет јорганција, потом је приватницима забрањена туђа радна снага и за занатлије су наступила лоша времена.

– У овој улици сам четрнаест година, а 1962. смо морали да затворимо радњу, затим смо пришли задрузи, али је и то било кратког даха. Мучили смо се доста да би посао опстао. Ми смо сада зрно песка у океану, услед поплаве кинеске робе. А некада је свако имао свог кућног занатлију. Шта год је требало да се неком изради или поправи довољно је било да дође у овај занатлијски крај. Тога више нема, више смо се тада ослањали једни на друге. Данас радим за људе које занимају природни материјали и квалитет. Немам проблем с набавком материјала јер их доносе муштерије. И перје и вуну. Добро, проверено перје стиже из Славоније. Израђујемо и јастуке, тврђе за седење а мекше за под главу. Мени су моји јастуци помогли за оболелу кичму – каже власница јорганцијске радње.

Ружа открива и тајне прављења јоргана а радо се присећа и времена када је било много више посла. Некада је постојао и Међународни сајам занатства на коме је 1960. године добила посебно признање, односно бронзану медаљу. Многи су са Ружиним јорганима дочекали нови дан. Упркос несрећним временима за занате, она је, за разлику од већине, бринула за лепше снове других и истрајала у својој „јорганологији“.

Израда нових, поправка старих

Мајсторица каже да је мало оних који данас раде на исти начин као она. У њеној радионици се традиционално ради техника затезања. Прво се ставља памучни доњи део, односно декоративна сатенска тканина, затим вуна, па се она покрива. Машина не само да убрзава и олакшава посао, него је јорган квалитетнији јер се шије са два конца. Ручно се јорган зашивао само једном кончаном нити па је и могућност да пукне била већа.

– Остарили смо и ја и моје муштерије. Али увек дође и неко нов, по препоруци. За време СФРЈ у моју радњу није лично ушла можда само Јованка Броз. Правила сам покриваче за многе политичаре и друге јавне личности. Приликом посете Горбачова Београду, израдила сам јорган којим је желео да се покрива из здравствених разлога. Радила сам за Ољу Ивањицки, Наду Кнежевић, Бисеру Велетанлић, Ружицу Сокић... Производимо нове, али радимо и корекцију старих јоргана, тако да се са неким муштеријама познајем и више од тридесет година. Мислим да велики број Београђана зна за моју продавницу. Вуновлачар из Сарајевске и ја сарађујемо већ веома дуго, планирам да ме наследи јер је потпуно овладао овим занатом. Упућени смо једно на друго – објашњава Ружа Радосављевић.

Текст и фото: Јелена Оцић

У Јагодини уручена мајсторска писма

Занатска комора Србије уручила је мајсторска писма и сертификате за четрнаесто чланова удружења Етноформа из Јагодине, које се бави очувањем старих заната. Добијањем мајсторских писама, члановима Етноформе се пружају могућности за даљи рад и отварање малих занатских радњи у којима ће моћи да израђују и продају своје производе. Такође, они могу да добију повољне кредите за отварање самосталних радионица. Међу добитницима су два мушкарца – колар и содација, а остало су жене које се баве домаћом радиношћу, јорганцијским и асурцијским занатима.

ОВОГОДИШЊИ КАРНЕВАЛ У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ ПРАТИЛО ВИШЕ ОД 200.000 ГЛЕДАЛАЦА

Међународна поворка у центру пажње

На чувеној бањској Променадни одржан је шести Међународни „Врњачки карневал“. Учествовало је више од 60 група из земље и иностранства а манифестацију која је трајала од 11. до 18. јула пратило је, према подацима врњачке Туристичке организације, више од 200.000 гледалаца. Карневал је отворио Мирослав Илић концертном на платоу код популарног „Врапца“. Публика је уживала у његовим хитовима и поздрављала га честим аплаузима. Другог дана наступала су културно-уметничка друштва из Врњачке Бање и Трстеника. Дечја поворка кренула је 14. јула а 17. јула она главна, Међународна карневалска поворка са више од 50 група, што је био и централни догађај манифестације.

– Надам се да је свим учесницима али и гледаоцима било лепо, мислим да смо упркос кризи положили испит за оваква значајна догађања. Овај карневал није као „Егзит“ или Гуча, где онај ко не воли ту врсту музике нема шта да тражи. Напротив, сви узрасти су уживали у свом делу програма. Поред концерата, веома посећене биле су и изложбе, позоришне представе, наступи плесних група, а рок састави су одушевили гледаоце. Одржан је и фестивал народне музике „Врњачка

Бања 2010“. Највеће атракције овогодишњег карневала биле су прелепе девојке са венецијанским костимима. И овога пута покровитељ манифестације била је СО Врњачка Бања, свој удео у свему томе имали су и наши спонзори, свима

срдечно захваљујем на помоћи и присуству, а посебно медијима који су помно пратили карневалска дешавања – рекао је Дане Станојчић, директор Туристичке организације у Врњачкој Бањи.

Драган Ивановић

У МАРОВЦУ СЕ ТАКМИЧИЛИ И КОСАЧИ ЗАШЛИ У ДЕВЕТУ ДЕЦЕНИЈУ

Ветеран Драгољуб Паповић (82) по десети пут био званични учесник „Косидбе на Маровцу“, колико и траје та манифестација

У Маровцу, на традиционалном такмичењу косача, Драгољуб Паповић (82) не предаје се, иако време није његов савезник.

– Од прве приредбе сам овде, а тако ће, ваљда, бити до краја живота – каже Драгољуб Паповић, који је предводио колону такмичара на десетој, јубиларној привредно-туристичкој манифестацији „Косидба на Маровцу“.

Има нешто, кажу овде, радосно и у исти мах тужно у свечаности коју сваке прве суботе у јулу организују Маровчани у свом завичају, месту тридесетак километара удаљеном од Медвеђе и седамнаест километара од Сијаринске бање.

Окупе се Маровчани из белог света да покажу сву чаролију косидбе и да се још једном присете младалачких дана.

Перовића ливада била је ове године зборно место тридесетак вредних косача који су, више од победе, хтели да покажу колико воле завичај и опојни мирис покошене траве. Жири је имао тежак задатак јер је требало да оцени лепоту, чистоћу стила и брзину кошења и зато су одлучивале нијансе.

Победник овогодишњег надметања био је Миомир

Воле завичај и мирис покошене траве

Драгољуб Паповић, најстарији учесник косидбе

Детаљ са косидбе на Маровцу

Паповић, који живи у родном Маровцу. На другом месту нашао се Милош Радојевић из оближње Сијариње, а трећи је Драгомир Перовић, из Маровца.

– Поносан сам што сам учесник овог такмичења. Волим да се дружим, али ми је најдраже да покажем лепоту овога посла, песму сваког откоса, шапутање косе и истовремено да се присетим времена када је у овом крају било много, много више становника – каже Миомир Паповић.

Ова приредба је имала и неке друге хероје. Дванаестогодишњи Милош Радуловић био је најмлађи учесник, а Драгомир Паповић, који је закорачио у девету деценију, био је апсолутно најстарији такмичар у званичној конкуренцији.

Организовано је и више пратећих програма – бацање камена с рамена, надвлачење конопца, руковање моторном тестером и скок удаљ.

Маровац је село на административној међи са Косовом и Метохијом. Овде живи, могло би се рећи животари, двадесетак породица, јер је већина домова давно затворена и зарасла у коров. Школско звоно је пре много година утихнуло, а средином минулог века у селу је било око 800 становника. Тада је наставу пратило око деведесет ђака, који су сада познати стручњаци запослени широм света и у околним градовима. По томе овај крај није никакав изузетак на југу Србије и да није „Косидбе на Маровцу“ све би било још тужније, кажу Маровчани.

Д. Коцић

ЖИТОРАЂА

Традиционално окупљање Топличана

Традиционални пролећни Видовдански сусрет пензионера Топлице (постоји и јесењи) одржан је у организацији Удружења из Житорађе које је било домаћин. Осим топличких пензионера на скупу коме је присуствовало око 250 особа били су и гости из Пирота, Крушевца, Врања и Владичиног Хана.

Пензионери су обишли Народни музеј Топлице у Прокупљу а за све њих програм је извео КУД „Абрашевић“ из Прокупља.

– Добили смо искрене честитке за организацију – рекао је председник пензионера Житорађа Томислав Ристић, додавши да ће следећи скуп бити одржан у Блацу.

Интересантно је да су се том приликом 40 година после дружења у војсци први пут срела два пријатеља из Крушевца и Житорађе, а председник бачких пензионера Десимир Ђорђевић саопштио је да је после овог сусрета на помолу брак двоје бачких пензионера.

Ж. Д.

ВОЂАРСТВО КАО ПОРОДИЧНО ЗАНИМАЊЕ

Некрунисани краљ малине

Миломир Стојић (1958) из Миросаљца у општини Ариље по многи-ма је српски, европски, па и светски рекордер у производњи малине, а др Бранко Ковачевић, писац хронике овог краја, прогласио га је за некрунисаног краља када је ово воће у питању.

Први малињак, на површини од 10 ари, Миломир је засадио пре више од дваде-

вршине под овом културом. Сада има 4,5 хектара малињака са којих убира више од 100 тона малине годишње. Највећи део је роленд, сорте микер и виламет.

Домаћинство Стојића, поред Миломира, чине супруга Ранка, кћи Биљана и син Драган. Иако најмлађи, Драган је дорастао да у одсуству успешно замењује домаћина. У време бербе Стојићи имају и по 80 бера-

ча. Долазе са свих страна – из источне и западне Србије, али и из Републике Српске, а за све је обезбеђен смештај и исхрана. Берачи су, изгледа, врло задовољни зарадом па се већ у марту јављају домаћину и потврђују долазак. Поред малине, Стојићи имају и јабучњак од 700 стабала и сваке године уберу до 50 тона првокласних јабучка разних сорти.

Миломир скоро да и није имао детињство јер је од ране младости напорно радио, а када је купио камион, почео је и да зарађује. То му је био једини извор прихода до подизања малињака.

Недавна вишедневна хладноћа и кише нису причинили већу штету његовим малињацима, јер су са свих страна окружени шумом и воћњацима. У ове узорне малињаке у Миросаљцима долазе на праксу ученици средње пољопривредне школе и студенти. По речима домаћина, те већ чувене малињаке посетиле су делегације из многих земаља Европе и из обе Америке, јер Миломирова породична фирма испоручује најквалитетнију малину на Запад. И то врло успешно!

Б. Миловановић

сет година. Већ на старту остварио је принос од 30 тона по хектару, што је у то време било равно републичком рекорду. То га је подстакло да стално увећава по-

КУД „НЕВЕН“ ИЗ РУМЕ

Славуј пиле, не пој рано

Културно-уметничко друштво „Невен“, у коме наступају ветерани, напунило је недавно велику дворану Културног центра у Руми са 700 места, што многим није пошло за руком.

Овога пута КУД „Невен“, под вођством уметничког руководиоца и кореографа Борислава Чортановачког, љубитељима фолклора се представио играма из Горње Ресаве, Пирота, Груже и Левча и сплетом игара из Метохије.

На годишњем концерту Румљана под називом „Славуј пиле, не пој рано“, умеће су показали и гости – женска певачка

група и ветерани КУД „Бранко Радичевић“ из Сремске Митровице и КУД „Милица Стојадиновић Српкиња“ из Буковца. Бераче су казивали Јасмина Вукмановић и Бранислав Јовичић.

За три године, колико Друштво постоји, кроз „Невен“ је прошло више од 70 чланова, а са десетак кореографија учество-

вали су на бројним фестивалима и хуманитарним концертима широм Србије. Ове године, како су се похвалили на концерту, добили су од локалне самоуправе просторије за пробе и дружења.

Међу ветеранима румског КУД „Невен“ наступају и три пензионера.

Д. Р.

ЉУБОВИЈА

Пловило више од 8.000 љубитеља реке

На Дрини је недавно одржана највећа туристичка спортско-рекреативна манифестација „Дринска регата 2010“. Организатори овог деветог по реду јулског окупљања били су Туристичка организација „Љубовија“ и Рафтинг клуб „Дринска регата“, под покровитељством СО Љубовија.

У 800 чамаца и у многобројним другим пловилима нашло се више од 8.000 заљубљеника регате из многих градова Србије и бивших југословенских република, али и из Немачке, Аустрије, Мађарске, Италије, Швајцарске и Енглеске. Међу регаташима је било и више од 150 пензионера.

Плотуном из трешњевог топа, у девет сати, командант регате Зоран Војиновић, капетан дуге пловидбе, дао је знак за старт пловидбе низ Дрину из Рогачице, стазом дугом 40 километара. Уз песму и свирку трубача, у добром расположењу велика флота чамаца после десет сати упловила је у пристаниште, на ушћу реке Љубовије у Дрину где их је дочекао велики број грађана.

М. М.

МАЈДАНПЕК

Традиционално весело

Пензионери општине Мајданпек су и ове као и ранијих година у селу Тополница код Доњег Милановца организовали Видовдански сабор. Сабору је, поред чланица Актива жена ОО Кобишница код Неготина и гостију из Смедерева и Љубичева код Брзе Паланке, присуствовало око двеста педесет чланова из свих месних организација општине Мајданпек.

Интересантно је, каже нам Александар Петровић, председник Општинске организације пензионера Мајданпек, да се пензионери заиста лепо друже и веселе, да у томе предњаче најстарији чланови, а то су баш они који су предњачили и при обављању радних задатака.

Ово је, по оцени многих учесника, био до сада највеселији сабор. Следећи сабор одржаће се у селу Јасикову код Мајданпека.

П. Л.

ПРОКУПЉЕ

Угаљ на девет рата

Прокупачки пензионери иако лето увелико траје мисле на следећу зиму. Већ првих пролећних дана организација пензионера почела је са уговарањем угља. Интересовање за ову врсту горива је велико – за само месец дана више од 300 пензионера пријавило се за куповину око 500 тона угља „колубара“.

Оно што је најважније, угаљ је почео да стиже и више од 200 тона је већ испоручено купцима. Ова врста горива готово свакодневно стиже из рудника Колубара са којим прокупачка организација пензионера има вишегодишњу успешну сарадњу. Цена по тони износи шест хиљада динара уз плаћање на девет месечних рата.

Како је саопштено у прокупачкој организацији пензионера, пријављивање за угаљ још траје, тако да ће бити преузето, како се рачуна, око 700 тона.

Ж. Д.

АЛЕКСИНАЦ

Јефтино летовање у Сокобањи

И овог лета чланови Општинске организације инвалида рада у Алексинцу могу по повољној цени да летују у Сокобањи, у камп-кући ове организације.

Према речима Драгана Поповића, председника организације, објекат је недавно темељно реновиран – постављен је ламинат и нови кров.

За десетодневно летовање у лепој бањи подно Озрена чланови организације треба да издвоје 2.500 динара, а они који нису чланови 500 динара више. У цену је урачуната и надокнада за воду, струју и комуналне услуге, али не и боравишна такса.

С. И.

ЛЕСКОВАЦ

Обнављају рад народне кухиње

Народна кухиња у којој је последњих година најсиромашнијим Лесковчанима дељен по један оброк дневно, наставиће рад првих дана јесени. Поред Црвеног крста, отварање кухиње помоћи ће локална самоуправа и Центар за социјални рад.

Д. К.

ТЕШИЦА

Биоротор за чистију воду

У Радној јединици за смештај одраслих лица у Тешици, која ради у оквиру алексиначког Геронтолошког центра „Јеленац“, најзад је решен један од већих проблема – отпадне воде се одскора прерађују и у Јужну Мораву испуштају као техничка вода која евентуално може да се користи и за наводњавање пластеника или пољопривредног земљишта.

Министарство рада и социјалне политике инвестирало је близу 19 милиона динара у куповину савременог уређаја за пречишћавање отпадних вода „биоротор-техник“. Тако је за мање од три месеца решен проблем који је од запослених изискивао много времена и напора на пражњењу преливних јама. Истовремено, овим су испуњени и стандарди предвиђени Законом о заштити животне средине.

По речима руководиоца Радне јединице Горана Петковића, планирано је да се, уколико буде разумевања у ресорном министарству и, наравно, финансијских средстава, поред постојеће, изгради још једна зграда, чиме би се услови за смештај корисника битно побољшали.

У овој установи смештено је 280 корисника са којима ради 60 запослених.

С. И.

МЕДВЕЂА

Брига о најстаријим суграђанима

У неразвијеној, национално мешовитој општини Медвеђа, у којој живе Срби, Албанци, Црногорци и друге националне заједнице, недавно је отворен први Дом за дневни боравак старих и одраслих особа.

– Радује нас што је још један пројекат завршен и предат онима којима је најпотребнији – казао је Зоран Мартиновић, државни секретар у Министарству рада и социјалне политике.

У градњу Дома за дневни боравак старих и одраслих уложено је шест и по милиона динара.

Иако неразвијена и сиромашна, општина Медвеђа је обезбедила средства за опремање објекта. Слободан Драшковић, председник општине, истиче да овај крај карактерише исељавање, велики број опустелих села и високи проценат старих особа којима је потребна свакодневна помоћ.

Д. К.

ШАБАЦ

Годишњица клуба слепих спортиста

Поводом годину дана постојања и рада Клуба за спорт и рекреацију слепих и слабовидних „Чивија“ у Шапцу организована је, прошле недеље, скромна свечаност.

Чланови овог клуба – куглаши освојили су у протеклој години четири медаље на републичким такмичењима слепих и слабовидних. У наредном периоду, по речима Милорада Антонића, председника Клуба, радиће се на омасовљавању и проширењу палете спортова. Чланством у Клубу и учешћем на такмичењима особе са посебним потребама имају прилику да се друже и покажу да могу бити корисни чланови средине у којој живе.

Б. Р.

ПЕЋИНЦИ

Нови аутомобил

Мало је општинских удружења пензионера која могу да се похвале да су купила нови аутомобил. То је пошло за руком Пећинчанима, чије је руководство успело да општинску организацију уведе међу најуспешније у Срему и Војводини.

– Задовољни смо што смо купили аутомобил који ће нам помоћи да остваримо још бољу сарадњу са месним одборима пензионера у пећиначкој општини, те да брже и чешће одемо у свако село – рекао је за „Глас осигураника“ Слободан Плавшић, председник Општинског удружења пензионера у Пећинцима.

Д. Р.

ШАБАЦ

Градска организација инвалида рада

На недавно одржаној конститутивној седници Извршног одбора усвојено је да Општинска организација инвалида рада Шабац убудуће буде Градска организација. Усвојен је и нови статут, а по функцији председник Градске организације инвалида рада, Мирослава Савковић изабрана је и за председника Извршног одбора. Уз пререгистрацију организације извршена је и регистрација нових делатности као што су Угоститељски клуб и Ткачка радионица „Стари занати“.

Седница Извршног одбора била је и прилика да се чланови упознају са реализацијом уписа и испоруке огрева. Како је речено, уписано је 1.419 метара грејног дрвета, а досад је испоручено 667 кубика.

Б. Р.

СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ

Изложба ткаља и сликара

Општинска организација Савеза инвалида рада из Сремских Карловаца организовала је са колегама из Општинске организације СИР Беоцин 21.јула, на дан прославе своје крсне славе – Светог Прокопија заштитника болесних и немоћних, изложбу тканих, везених, хекланих и штриканих ручних радова чланица Секције карловачких ткаља при СИР-у, као и поставку слика уметника– инвалида рада из Беочина.

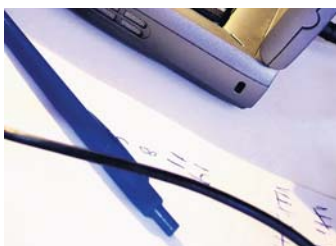
Сврха целокупне манифестације била је да се домаћини, осим обележавања крсне славе, друже са присутним гостима, члановима организација СИР-а из Шида, Сремске Митровице, Руме, Нових Бановаца, Беочина, Бачког Петровца, Сенте, Малога Иђоша и Пландишта, суграђанима из Општинског удружења пензионера и групом пензионера из Удружења „Дудар“.

Након завршетка изложбе, гости из Беочина поклонили су једну слику домаћинима. С друге стране, домаћини су доделили захвалнице појединцима и организацијама за досадашњу помоћ у активностима њиховог Удружења, између осталих и Редакцији „Глас осигураника“.

Обред сечења славског колача обавио је свештеник Јован Петковић у цркви Ваведена пресвете Богородице у Сремским Карловцима, а куме славе биле су Олга Димитић и Нада Першић.

М. М.

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

Само да нам наплате

Имам текући рачун код Поштанске штедионице већ годинама и преко њега примам плату, а мој отац преко свог рачуна код њих прима пензију. Повремено, једном месечно отприлике, на кућну адресу стижу нам извештаји о стању на текућем рачуну. То би било сасвим у реду да они нису по двадесет и више дана „бајати“, па у моменту кад стигне тај њихов извештај стање на рачуну се већ неколико пута променило. Пошто имам интернет, ја сам и себи и оцу отворио налоге тако да дневно пратимо промене на рачунима и увек смо у току са стањем.

Пре пар месеци стигло нам је обавештење да ће Поштанска штедионица сада наплаћивати по 350 динара месечно слање извештаја на кућну адресу. Е, баш се обрадовах. Поред трошкова за одржавање рачуна и слање чекова који су 250 динара месечно, само ми још и то треба. Да ми у старту „скину“ 600 динара а да нисам ни „жуте банке“ потро-

шио. А плус, тај скупочени извештај (поготово за мог оца чија је пензија једва 15.000 динара) који нема никакву сврху јер стигне после двадесетак дана. Не будем лењ и решим да откажем то слање извештаја јер није потребан ни мени ни оцу (потребније нам је 700 динара). Покушам прво телефоном. Окренуо сам не зна се колико бројева, те није то овде него тамо и тако укруг, док ме не вратише на почетак и – ништа. Нико не зна и није надлежан. Онда реших да одем лично у Поштанску у 27. марта (та улица сад има неко друго име, али знате на шта мислим) и добих одговор да то не могу да урадим. Просто, они извештаје шаљу и наплаћују ту услугу хтели ми њу или не. Покушах да објасним да не могу да ми дају оно што од њих не тражим и да то још плус и наплаћују, али не вреди. Добро сам запенио и гласно коментарисао на тему „нема смисла шта се све са нама ради у овој земљи“, па су и

остали којих увек има колико вам душа желе у оном тамо холу почели да се слажу са мном. Човек који је чекао ред ми рече да се манем узалудна посла јер је он, после распараве и убеђивања успео да избрише своју адресу са листе оних којима се изводи шаљу на кућну адресу, али то никако није утицало на наплаћивање услуге: и даље му редовно скидају по 350 динара месечно у ту сврху.

И тако реших бар да напишем писмо па да и други прочитају и да себе покушају да поштеде нервирања и шетања, јер резултата нема. И мени и оцу и даље наплаћују и сваког месеца им нас двојица дамо више од хиљаду динара у знак захвалности што код њих имамо текуће рачуне. И што их одржавају (ваљда редовно бришу прашину и заливају их, мада ја нисам приметио да нам рачуни нешто бујају и расту).

Д. Војиновић,
Нови Београд

Некад и сад

Осигурање у случају несреће

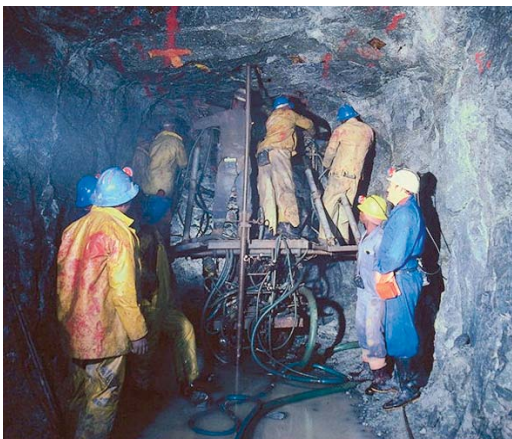
Уред обавља за рачун Средишњег уреда осигурања у несрећним случајевима. Циљ је овога осигурања да на послу повређеним или погинулим члановима и њиховим породицама осигура доживотну помоћ, односно дотле док траје њихово право по закону о осигурању радника на ту помоћ. У случају несреће у послу унесређеном припада хранарина у првих десет недеља, иза тога стопостотна рента. После лечења повређени има право на ренту у висини онолико постотака обезбеђене зараде, колико износи умањење радне способности. За умањење од 10 одсто не даје се одштета, уместо ренте испод 20 одсто даје се отпавнина а за потпуно изнемогла лица рента се може повисити на четири трећине обезбеђене зараде.

(Осигурање радника у Краљевини Југославији, 1937, Загреб)

Новчана накнада за повреду на раду

Осигураник код кога наступи телесно оштећење од тридесет до сто одсто, које је настало услед повреде на раду или професионалне болести, има право на новчану накнаду. Висина новчане накнаде за телесно оштећење одређује се, у зависности од утврђеног процента телесног оштећења, од основа утврђеног прописима који су се примењивали до 9. априла 2003. године и усклађује се на исти начин као и пензије. Накнаду штете од 100 посто просечне зараде остварене у три месеца која претходе месецу у којем је наступила привремена спреченост за рад има запослени који је претрпео повреду на раду или оболео од професионалне болести. Када запослени претрпи повреду на путу до посла или с посла до куће то се третира као повреда на раду.

Ј. О.

Трошкови одржавања рачуна

? Савић Добросав – Врање: Да ли неко има право да одбија од пензије неки износ, ако нема судско решење или неки други документ? Ја добијам пензију преко текућег рачуна једном месечно и Поштанска штедионица ми сваког месеца одбија 95 динара са текућег рачуна.

Одговор: С обзиром на то да примате пензију преко текућег рачуна, Ви сте приликом отварања текућег рачуна пристали да Вам се од Ваших примања одбија провизија за вођење текућег рачуна и за то одбијање није потребно судско решење или одобрење. Овде се ради о односу Вас и Ваше банке, Фонд ПИО не учествује у било каквој обустави од Ваше пензије. Слично би се десило и да Вам се пензија доноси на кућну адресу путем поште, јер би Вам се и у том случају одбијало 1,4 одсто од пензије на име поштанских услуга.

Прво измирење доприноса па онда пензија

? Ивана К. – Владичин Хан: Ја сам инвалид са вештачким куком и прошла сам на лекарској комисији за пензију али се јавио административни проблем. Наиме, имам више од 21 годину радног стажа, између осталог и пољопривредни стаж који сам прекинула 2003. године заснивањем радног односа. После тог периода имам прекид у стажу од две године и девет месеци, јер сам у том периоду била на бироу за запошљавање. Сада ми из ваше Филијале Врање траже да платим доприносе за тај период од две године и девет месеци, па ме интересује да ли законски тако мора јер сам тада била на бироу. Који је то члан у закону који каже да ако си једном био пољопривредни осигураник то мораш да будеш увек када си без другог осигурања, против своје воље. Да ли сам стварно у обавези да то платим јер нису мале паре у питању?

Одговор: Према важећим прописима из пензијског и инвалидског осигурања, осигураницима пољопривредницима се сматрају лица која се према закону баве пољопривредом, а нису запослени, односно не баве се самосталном делатношћу, нису пензионери или на школовању. Ви као некадашњи осигураник пољопривредник испуњавате све услове да будете осигу-

раник пољопривредник оног момента када сте престали да будете запослено лице, а на бироу за запошљавање нисте остварили право на накнаду и стаж.

Из ових разлога, тачније применом члана 13 Закона о ПИО, у праву је Филијала Врање која од Вас захтева да за време када сте били незапослено лице, а пољопривредник, измирите доприносе за ПИО.

Породична – до 26. године живота

? Александра М. – Крагујевац: У Хрватској сам примала очеву пензију, међутим, са напуњеном 26. годином то ми је обустављено, али су аутоматски пензију пребацили на маму (и умањен је износ). Да ли је дозвољено да она прима породичну пензију ако је у Србији у радном односу? Да додам да је, такође, држављанин Хрватске и тамо се води као незапослено лице.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

И још нешто, да ли је по хрватском закону о пензији могуће спајање маминог и татиног стажа за одлазак у пензију (мама је стара 60 година и у Хрватској има 17 година радног стажа, а тата 22)?

Одговор: Сасвим је у складу са Законом што Вам је престала исплата породичне пензије када сте навршили 26 година живота јер деци покојника се исплаћује породична пензија док се налазе на школовању, али најдуже до 26. године. То што је пензија аутоматски пренета на Вашу мајку, значи да је њој све време док сте Ви примали породичну пензију такође било признато право на породичну пензију уз Вас. Док сте заједно примале пензију, она је била одређена у износу 80 одсто покојникове пензије, а када је Вама престало право, мајци је настављена исплата у висини 70 одсто покојникове пензије, те је зато умањена. Уколико

је Ваша мајка запослена, свакако нема право на исплату породичне пензије, а то је чињеница која ће се открити пре или касније. Што се касније открије, дуг на име исплаћених пензија биће већи.

Стажеви супружника не могу да се сабирају из било ког разлога, па ни због остваривања већег износа пензије. То није могуће ни у Хрватској, а ни у Србији. Једног дана када Ваша мајка стекне услов за своју пензију моћи ће да оствари поред породичне пензије из Хрватске (на основу очевог стажа из Хрватске) и део своје пензије по стажу навршеном у Србији, уколико за њу не буде повољнија њена пензија по стажу из Хрватске.

Пензионисање под посебним условима

? Зоран Симанић – Лозница: Радио сам у МУП-у Србије као ватрогасац и 30. 12. 2009. године сам примио решење о престанку радног односа ради остваривања права на пензију. Дана 5. 1. 2010. у Филијали ПИО у Лозници поднео сам захтев за доношење решења о пензионисању, али су ме одбили с образложењем да је захтев требало да поднесем 31. 12. 2009. године. Уложићу жалбу, али вас питам да ли је могуће и како да остварим право на пензију.

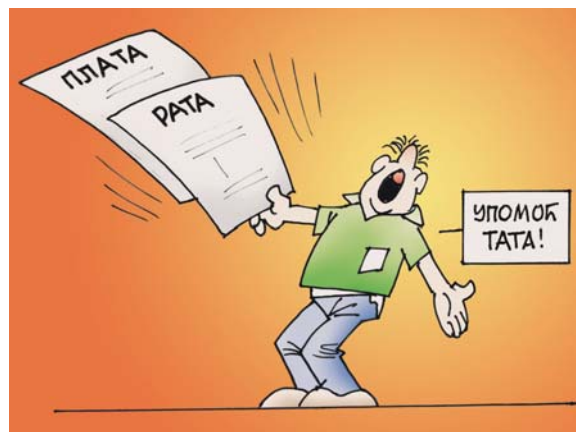
Одговор: Филијала ПИО у Лозници је правилно поступила када је одбила Ваш захтев за остваривање права на пензију под посебним условима, из разлога што су прописи по којима је требало да остварите право на пензију престали да важе 31. 12. 2009. године. Из истог разлога Вам је и престао радни однос са 30. 12. 2009. године, а не са 31. 12.

а свакако је требало да Вам се нагласи да сте и захтев за пензију морали да поднесете најкасније 31. 12. 2009. Већ од 1. 1. 2010. године нису важили прописи по којима сте Ви могли да остварите право. Датум поднетог захтева одређује и прописе који ће бити примењени приликом признавања права из пензијског и инвалидског осигурања.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	РУСКИ ПИСАЦ „ДОКТОР ЖИВАГО“	ИНИЦИЈАЛИ ПИСЦА ДОМА- НОВИЋА	ЕСТОНАЦ (КРАЂЕ)	КОС, НАГНУТ	ЈЕДАН СТИЛ У ПЛИВАЊУ	ГЛАСНИК	РУСКИ ПЕСНИК „ДВАНАЕСТО- РИЦА“
ВРСТА ВОЋА							
ЛОВ ДИВЉАЧИ							
ОЗНАКА РАЗРЕДА		ОБЕЛЕЖ. ПУТАЊЕ ПРОСВЕЂИ- ВАЊЕ					
ИЗДАВАЧ. ПРЕДУЗЕЋЕ (СКР.)			ПОЉСКИ РЕЖИСЕР АНДЖЕЈ ПЕТИ ДЕО				
ЖЕТЕЛАЧКИ ПРИБОР				МУЖЈАК ЛИСИЦЕ ЛЕКОВИТА БИЉКА			
БОД У ИГРИ					ПРЕДЛОГ: ПРЕМА 13. И 3. СЛОВО		
ДЕО НАМЕШТАЈА (ТУР.)						СИМБОЛ АЗОТА	
ПРАВАЦ У ЦЕЗУ						ДИНАР ПЛОЧИЦА У ЈЕДНОЈ ИГРИ	
ГРАД У ЕКВАДОРУ					ПОТВРДНА РЕЧ МЕСТО БОРБЕ		
СЛОВО ГРЧКЕ АЗБУКЕ				ГРАД У СРБИЈИ ДЕО ЗЕНИЦЕ ОКА			
ЕГИПАТСКИ БОГ СУНЦА			ГЕОМЕТР. СЛИКА БРДАШЦА, УЗВИСИНЕ				
ОЗНАКА НЕПЕРА		ДРАГИ КАМЕН МУШКО ИМЕ					
ИТАЛИЈАН. КОМЕДИ- ОГРАФ, ПЈЕТРО							
ВРСТА АУТОМО- БИЛА							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ИМЕ ГЛУМЦА ДЕ ВИТА ВРЕМЕ, ВАКАТ					БОГОМОЉА	ВРСТА ДРВЕТА
ДОМЕТ, ДОХВАТ							
ПОКАЗНА ЗАМЕНИЦА				СКР. ШПАН. ТЕЛЕВИЗИЈА ОЗНАКА ПАНЧЕВА			
СИМБОЛ БАРИЈУМА			ИМЕ КЊИ- ЖЕВНИЦЕ БАК КАРАТ				
ЖЕНСКО ИМЕ					ИНИЦИЈАЛИ АЗНШТАЈНА		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: спорост, тапетар, Аризона, лит, кип, аз, м, ки, к, ким, с, баласт, контра, а, ток, п, рк, н, ар, ари, Кле, Комаров, Атакама, салатар, кипери, а, нур, т, ва, л, ли, Алексис, Летонке

Брана Николић

Молим за реч

Видим светло на крају тунела. Сигурно ће опет поску-
пети струја.

„Све ће то народ позлатити“, рече министарка и
предложи повећање ПДВ-а.

Завршен је и фамозни Мундијал. Шта сад да радимо?
Па, да радимо.

После нове лекарске афере, фармацеути ће по-
ред средстава против затвора лансирати и пилуле
против притвора.

Млади су наша будућност. Неко ће морати да враћа
оволике дугове.

Контроверзни бизнисмен пати од несанице па је
лако постигао успех преко ноћи.

Метро само што није. Чим се рашчисти подземље.

Дејан Патаковић

Чиста фантастика

Љубав у трећем миленијуму деци кваре родитељи.

Приче о бољој будућности спадају у чисту фан-
тастику.

Рачун нас не вара. Варају нас рачунопологачи.

Цене амортизера социјалног незадовољства су
превисоке.

Главним криминалцима биће суђено судњега дана.

Незнани јунак још није открио свој идентитет.

Прање новца је тежак посао, али од нечега мора да се
живи.

Вукосава Денчић

Дејан Патаковић

Да ли сте знали ...

... да су Немци народ који највише путује по свету?

... да су, упркос томе, Јапанци већ други пут проглашени за најбоље туристе на свету јер су уредни, тихи, пристојни, не жале се ни на шта и поштују домаћине без обзира у ком граду били.

... да Рим називају вечитим градом јер је од свог постанка био главни град?

... да у краљевини Бутан првог дана нове године сви становници званично постају једну годину старији?

... да канадски закон омогућава бескућницима да гласају у дистриктима у којима су провели недељу дана пре самих избора?

... да на Земљи има укупно око 10.000 видљивих вулкана?

... да је први зоолошки врт основан у Аустрији у 15. веку, а да је и најста-

рији зоолошки врт који и данас постоји основан у Шенбруну крај Беча још 1752. године?

... да годишње око 150 људи погине од кокосовог ораха што је знатно више него од напада ајкуле?

Утешно је знати да напад морског пса преживи скоро 80 одсто жртава.

... да нилски коњ трчи брже од човека?

... да се у Аризони сеча кактуса кажњава затворском казном од 25 дана?

... да се од кућних послова највише калорија троши на рад у башти, а најмање на пеглање?

... да је понедељак најопаснији радни дан?

Судећи по једном истраживању, тог дана се на послу догађа највише несрећних случајева, скоро двоструко више него петком.

(X)уморне мисли о летовању

Ко нема за путовање, има за пландовање! Хладовина је бесплатна.

Ако сам патриота током јесени, зиме и пролећа, могу бити и лети. Зар је бели свет лепши од мога села?!

Кућно летовање нема премца. Своја кућица – своја слободица!

Моја кућа има шест звездица – деду и бабу, оца и мајку, бату и секу.

Брчкање у кади или кориту је за пензионере бањско уживање. Прија, а нема опасности ни од вирова ни од таласа.

Хладовина највише прија радницима и сељацима. Најслађи је одмор после умора!

Нисам паметан – неки иду на море, а имају и вилу и базен!

И за летњу исхрану најважније је знање – пост поправља линију, а свима је доступан.

Моја жена је чаробњак у кувању – од сваког бућкуриша ми скува чорбу.

Витомир Теофиловић

